C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Lem_Stanislaw-Bajka_o_trech_strojich_které_vypravely_krali_Genialonovi.pdb

PDB Name: Lem_St.-Bajka o trech strojich
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 22.9.2007
Modification Date: 22.9.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Stanislaw Lem
Bajka o třech strojích, které vyprávěly králi Genialonovi
(ikarie 1996/01)

Jednoho dne se u Trurla objevil cizinec, jehož vzhled hned po vystoupeni z fotonové lektiky prozradil, že jde o bytost neobyčejnou a zdaleka. Tam, kde mívají všichni ruce, měl vonný vánek, v místě, kde jiným vyrůstají nohy, mu pableskovalo duhové světlo, a dokonce i namísto hlavy měl jen okázalý klobouk. Promlouval z nitra, protože celý tvořil ideální kouli se zápornou křivostí, přepásanou nádherným plazmatickým bandalírem. Uvítal se s Trurlem a vysvětlil mu, že jsou dva, totiž horní a dolní polokoule; první se jmenuje Synchroniz a druhá Synchrofáz. Toto skvělé konstrukční řešení Trurla nadchlo a přiznal se, že se ještě nesetkal s tak dokonale vyřešenou osobou, s tak precizními manýry a brilantním leskem. Návštěvník zase pochválil Trurlovu tělesnou stránku a po této výměně zdvořilosti prozradil, co ho přivádí: jako přítel a věrný služebník proslulého krále Genialona přišel k Trurlovi, aby u něj objednal tři vyprávěcí stroje.
"Můj pán a král," pravil, "už dlouho nepanuje a nekraluje, k této dvojnásobné rezignaci ho dovedla moudrost, vyplývající z hlubokého poznání světských záležitosti. Opustil tedy svůj palác a usadil se v prostorné a suché jeskyni, aby zde přemítal. Avšak občas na něj padá stesk nebo se sám sobě hnusí, a tehdy jej dovede uklidnit jen vyprávění neobyčejných příběhů. Avšak všichni jeho věrní, kteří ho neopustili po abdikaci, mu už dávno pověděli vše, co znali. Protože si nevíme jiné rady, přejeme si, abys nám ty, konstruktére, pomohl zahánět královský splín stroji, které důmyslně zhotovíš."

"To mohu," souhlasil Trurl, "ale proč chcete tri?"
"Přejeme si," otáčel se z jedné strany na druhou a zase zpátky Synchrofázoniz, "aby první vyprávěl příběhy složité, avšak ušlechtilé, druhý chytré a vtipné a třetí hluboké a podnětné."
"Aby první sloužil bystrosti, druhý zábavě a třetí vzdělání?" navázal Trurl. "Chápu. O úhradě budeme mluvit teď nebo potom?"
"Až zhotovíš stroje, pohladíš tento prsten," pravil návštěvník, "a před tebou se objeví tato lektika; nasedneš do ní i se stroji a ona tě okamžitě přenese do jeskyně krále Genialona. Sdělíš mu své požadavky, které on v mezích možností určitě splní."
Po těchto slovech se uklonil, podal Trurlovi prsten, oslepivě se zaleskl a vkulil do lektiky, kterou obklopil jasný oblak, nehlučně se blýsklo a Trurl stál sám před domem s prstenem v ruce a nepříliš spokojen s tím, co se tu odehrálo.
"V mezích možností," vrčel cestou do dílny. "To mám moc rád! Dobře víme, jak to bývá: když dojde na účty, zdvořilosti zmizí a zbudou jen potíže, které často končí boulemi..."
Tu se mu lesklý prsten zatřásl v ruce a pronesl:
"V mezích možností plyne z toho, že král Genialon, který se zřekl trůnu, nemá mnoho. K tobě, konstruktére, se obrátil jako mudrc k mudrci; zřejmě se nemýlil, protože, jak pozoruji, tě slova prstenu nijak neudivují, nediv se tedy ani králově chudobě, protože obdržíš hojnou odměnu, i když možná nebude ve zlatě. Všechny potřeby však nelze ukojit zlatem."
"Co mi to tady povídáš, prstene?" namítl Trurl. "Mudrc, mudrce, mudrcem, a přitom elektřina, ionty, atomy a další suroviny používané při stavbě strojů stojí majlant. Mám rád jasné smlouvy, podepsané, s paragrafy a pečetěmi; nejsem háklivý na groš, ale zlato mám rád, hlavně ve větším množství, a nestydím se za to! Jeho lesk, žlutá záře a váha, když vysypu jeden nebo dva pytle dukátů na podlahu a těším se jejich milým cinkotem, mi umí rozjasnit duši, jako by v ní vysvitlo slunce. Ano, miluji zlato, k ďasu!" zvolal, jak ho vlastní slova vzrušila.
"Ale k čemu je ti zlato od jiných? Nemůžeš si ho sám zhotovit libovolné množství?" zaleskl se prsten údivem.
"Nevím, jak je moudrý král Genialon," odvětil Trurl, "ale ty jsi zřejmě naprosto hloupý prsten! Proč bych si měl vyrábět zlato? Kdo to kdy slyšel? Copak si švec dělá boty, kuchař vyváří sám sobě, voják bojuje za sebe? O výrobních nákladech jsi někdy slyšel? Ostatně, pokud to chceš vědět, také rád hořekuji. A už mě nezdržuj, protože se musím dát do práce."
Odložil prsten do staré plechovky a dal se do díla. Tři dny stavěl tři stroje, vůbec přitom nevyšel z domu, a na závěr se zamyslel, jaký jim má dát design, miloval totiž jednoduchost a funkčnost. Postupně zkoušel různé povrchové úpravy, a protože prsten z plechovky se stále vměšoval, Trurl ji zakryl, aby ho svými poznámkami nerušil. Nakonec stroje nalakoval - první bílou barvou, druhý modrou a třetí černou. Pak pohladil prsten a do lektiky, která se tu v mžiku objevila, naložil všechny stroje, nasedl a čekal, co bude.
Zasvištělo to, zasyčelo a zvedl se prach, když opadl, vyhlédl Trurl z lektiky a zjistil, že je v prostorné, bílým pískem vysypané jeskyni. Nejprve spatřil několik dřevěných polic prohýbajících se pod folianty a knihami, poté řadu nádherně svítících koulí. V jedné poznal cizozemce, který u něj objednával stroje. O prostřední, větši než ostatní a stářím notně poznamenané, usoudil, že se jedná o krále, vystoupil tedy a uklonil se. Král ho srdečně uvítal a řekl:
"Jsou dva druhy moudrosti, jedna umožňuje jednání, druhá mu brání. Nemyslíš, drahý Trurle, že ta druhá je větší? Vždyť jen daleko vidící mysl dokáže předvídat vzdálené důsledky, které zpochybňují původní činy. Proto se může dokonalost projevit zanecháním veškeré činnosti - moudrost se totiž liší od rozumu tím, že je schopna takového rozlišení..."
"Vaše Výsost dovolí," odpověděl Trurl, "ale tato slova lze vykládat dvojím způsobem. Buď jde o jemný náznak, který má snížit mé úsilí, jímž jsem uvedl do světa tři objednané a sem dovezené stroje. Takový výklad bych přijal nelibě, protože se za ním zřejmě skrývá neochota zaplatit. Nebo jde o doktrínu nečinnosti, která je vnitřně rozporná. Abychom nemuseli jednat, musíme nejdříve jednat, protože ten, kdo nehodlá přenášet hory z nedostatku nezbytných prostředků a hlásá, že tak jedná z moudrosti, zesměšní sám sebe laciným zdáním filozofování. Nečinnost je jistá a to je jediné, co je o ní možné povědět v dobrém. Činnost je nejistá a v tom je její půvab; jinak však, pokud jde o další důsledky

problému, mohu, pokud je to vaše vůle, zhotovit patřičný stroj pro diskusi..."
"Placení ponecháme na závěr této milé příležitosti, která tě k nám přivedla," řekl král, který stěží skrýval potěšení z Trurlova proslovu. "Nyní buď laskavě mým hostem. Rač tedy usednout za tento skromný stůl mezi mé věrné přátele a vyprávěj mi, máš-li chuť, o svých činech, případně o tom, proč jsi od nich upustil."
"S dovolením, pane a králi," namítl Trurl, "obávám se, že nejsem dostatečně výmluvný. Dokonale mě však zastoupí tyto tři stroje, které jsem přivezl s sebou, což je o to žádoucnější, že je při této příležitosti vyzkoušíme."
"Budiž," souhlasil král.
Všichni zaujali pózy vyjadřující zvědavost a očekávání nezvyklých dojmů. Trurl vynesl z lektiky bílé těleso, stiskl tlačítko a usedl po pravici krále Geniakma. První stroj promluvil:

>Pokud neznáte příběh o Mnohácích, jejich králi Mandrilionovi, jeho dokonalém Rádci a konstrukteru Trurlovi, který Rádce nejprve stvořil a potom zničil, slyšte!
Země Mnoháků proslula svými obyvateli, kteří se vyznačují hlavně tím, že je jich mnoho. Konstruktor Trurl, který pobýval v šafránovém okolí souhvězdí Delyry, jednoho dne se uchýlil z trasy a spatřil planetu, která se celá hýbala. Po přiblížení zjistil, že celý její povrch pokrývají davy, pracně tedy vyhledal několik volných čtverečních metrů a přistál. Domorodci se okamžitě seběhli a obklopili ho, přičemž zdůrazňovali, kolik jich je; protože však mluvili všichni najednou a skákali si do řeči, dlouho nechápal, oč jim jde. Když to pochopil, zeptal se:
"Opravdu je vás tolik?"
"Opravdu!!" zaječeli s nesmírnou hrdostí. "Je nás bezpočet."
Další volali:
"Je nás jako máku! Jako hvězd na obloze! Jako písku! Jako atomů!"
"Dejme tomu," souhlasil Trurl. "A co máte z toho, že je vás tolik? To neustálé počítání vám dělá potěšení?"
"Nevzdělaný cizinče," namítali, "věz, že stačí, abychom dupnuli a otřesou se hory, když foukneme, vznikne vichr vyvracející stromy a když všichni usedneme, nikdo nemůže pohnout rukou ani nohou!"
"A proč se mají hory třást, vichr vyvracet stromy a nikdo nehýbat rukama a nohama?" zeptal se Trurl. "Není lepší, když hory klidně stojí, vítr nefičí a každý se pohybuje, jak chce?"
Toto znevážení, které prokázal jejich silnému počtu a početní síle je však urazilo, dupnuli tedy, foukli a usedli, aby mu dokázali, kolik jich je a co z toho plyne. Zemětřesení vyvrátilo polovinu stromů, které rozdrtilo osoby pod nimi, vichr povalil zbývající a smetl dalších sedm set tisíc, a ti, co přežili, nemohli pohnout rukama ani nohama.
"Nebesa!" zvolal Trurl sevřený jako cihla ve zdi. "Jaké neštěstí!"
Ukázalo se, že je svými slovy urazil ještě víc.
"Zaostalý cizinče!" volali. "Čím je ztráta pár set tisíc pro Mnoháky, které nikdo nedokáže sečíst! To, co se nedá postřehnout, nelze vůbec nazvat ztrátou; pouze jsme ti ukázali, jak jsme mocní krokem, dechem i sezením. A což teprve, kdybychom přešli k větším činům!"
"Nemyslete si," řekl Trurl, "že způsob vašeho myšlení nechápu. Je známo, že všechno velké a početné vzbuzuje úctu. Například zatuchlý plyn na dně staré bečky nevzbudí úctu nikoho, stačí z něj však vytvořit galaktickou mlhovinu a rázem všichni žasnou. A přece jde o stejný zatuchlý plyn, jen je ho hodně."
"Tvá slova se nám vůbec nelíbí!" volali. "Neradi slyšíme přirovnání k jakémusi zatuchlému plynu!"
Trurl vyhlížel policii, ale ta se nemohla davem prodrat.
"Drazí Mnoháci," oslovil je, "dovolte, abych se vzdálil z vaší země, protože nesdílím vaši víru v nádheru počtu, za kterou nic jiného nestojí."
Oni však na sebe pohlédli a přiložili k sobě prsty, což vyvolalo takový pohyb, že výsledná síla vynesla Trurla do vzduchu a v kotrmelcích přistál v zahradě královského paláce. Zde k němu přistoupil vládce Mnoháků Mandrilion Největší, který už chvíli sledoval jeho let a pád. Nyní ho oslovil:
"Cizinče, slyšel jsem, že jsi neprokázal náležitou úctu mému nesčetnému lidu. Pokládám to za tvou duševní vadu. Přestože však nechápeš vyšší věci, projevuješ určitou obratnost v nižších, což se mi hodí,

protože potřebuji dokonalého Rádce a ty mi jej zhotovíš!"
"Co má tento Rádce umět a co dostanu za jeho zhotovení?" otázal se Trurl, když setřásl prach a bláto.
"Musí umět všechno, tedy: odpovědět na každou otázku, vyřešit každý problém, poskytnout nejlepší radu, zkrátka mi být svou moudrostí k dispozici. Když ho zhotovíš, dám ti sto nebo dvěstě tisíc svých poddaných, o tisíc nebo dva se nebudu přít."
"Přehnaný počet rozumných bytostí je velice nebezpečný, podobá se totiž písku; tento král se snáze rozloučí s houfem svých poddaných než já se starou bačkorou," přemítal Trurl. Nahlas pak pravil:
"Pane, můj dům je malý a nevím, co bych dělal se statisíci poddaných."
"Milý cizinče, máme odborníky, kteří ti to vysvětlí. Hojnost poddaných má nesčetné výhody. Můžeš je obléci do šatů různých barev, aby vytvářeli na náměstí mozaiky nebo poučné nápisy; můžeš je svázat do balíků a zahodit, z pěti tisíc vytvořit kladivo a ze tří tisíc topůrko pro rozbíjení balvanů nebo kácení lesa; lze z nich plést provazy, popínavé přívěsy a závěsy; ti, kteří budou viset nad propastí, zábavnými pohyby, svíjením a křikem potěší srdce i oko. Nech stát deset tisíc dívek na jedné noze, pravou rukou mávat a levou luskat - z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že se s tím pohledem budeš těžko loučit."
"Pane!" namítl Trurl. "Na skály a lesy mám stroje, a pokud jde o nápisy a mozaiky, nepatří k mým zvykům vytvářet je z bytostí, které mohou dělat něco jiného."
"Drzý cizinče!" procedil král, "mluv, čeho si žádáš za Rádce."
"Sto pytlů zlata, králi!"
Mandrilionovi bylo zlata líto, dostal však chytrý nápad, který utajil, a nahlas prohlásil:
"Ať je podle tvého přání."
"Pokusím se Vaši Výsost uspokojit," odvětil Trurl a odešel do zámecké věže, kterou mu Mandrilion určil jako dílnu. Záhy bylo slyšet, jak mačká měchy, buší bucharem a piluje pilníkem. Král vyslal zvědy, aby obhlédli jeho dílo; vrátili se velice udiveni, Trurl totiž nestavěl Rádce, ale spoustu kovářských, zámečnických a elektrikářských strojů. Pak usedl a hřebíkem dělal do dlouhé papírové pásky dírky, čímž tvořil podrobný program Rádce. Nato šel na procházku, stroje ve věži mezitím makaly do hluboké noci a ráno byl Rádce hotov.
V poledne přivedl Trurl do palácové síně veliké těleso na dvou nohách, jen s jednou maličkou ručkou, a oznámil králi, že právě toto je dokonalý Rádce.
"Přesvědčíme se o jeho kvalitách," prohlásil Mandrilion a dal posypat podlahu šafránem a skořicí. Rádce totiž silně páchl po rozpáleném železe, dokonce trošku světélkoval, protože právě vyšel z pece. "Můžeš jít," pravil král Trurlovi, "večer se vrátíš a pak budeme účtovat."
Trurl odešel s tušením, že poslední Mandrilionova slova nesvědčí právě o nadměrné štědrosti a kdoví, jestli se v nich neskrývá nějaký uskok. Byl tedy docela rád, že zabezpečil Rádcovu všestrannost nepatrnou, ale důležitou výhradou, kterou vložil do programu, totiž to, že žádným svým činem nepřipraví svému tvůrci záhubu.
Když král zůstal s Rádcem o samotě, oslovil jej:
"Kdo jsi a co umíš?"
"Jsem dokonalý královský rádce," odvětil Rádce nakřáplým hlasem, dunícím jako prázdný sud, "a umím poskytovat nejrozumnější rady ze všech možných."
"Dobře," řekl král. "A komu jsi vázán poslušností a věrností, mně nebo tomu, kdo tě zhotovil?"
"Věrností a poslušností jsem vázán jen Vaší Výsosti," zaduněl Rádce.
"Dobře," broukl král. "Pro začátek... tedy... poslyš... nechci, aby moje první přání, kterým se na tebe obrátím, působilo dojmem, že jsem lakomý... avšak byl bych rád, do jisté míry, výhradně z principu... chápeš...?"
"Vaše Výsost se ještě neráčila vyjádřit, oč jí jde," odpověděl Rádce, vysunul z boku třetí, menší nohu a opřel se o ni, protože na chvíli ztratil rovnováhu.
"Dokonalý rádce musí číst myšlenky svého pána!" ucedil Mandrilion.
"Jistě, ale jen na jeho výslovné přáni, aby nebyl indiskrétní," odvětil Rádce, otevřel klapku na břiše a otočil malým klíčkem s nápisem Telepatron. Potom se rozzářil a řekl:
"Vaše Výsost nechce Trurlovi zaplatit ani krejcar. Chápu!"
"Jestli to někomu prozradíš, hodím tě do velkého mlýna, jehož kameny otáčí tři sta tisíc mých

poddaných!" pohrozil král.
"Neřeknu to nikomu!" ujistil ho Rádce. "Vaše Výsost za mě nechce zaplatit, což je docela prosté. Až přijde Trurl, dozví se, že žádné zlato nebude a má vypadnout."
"Jsi pitomec a ne rádce!" povzdechl král. "Nechci zaplatit, ale chci, aby to vypadalo, že je to Trurlova vina. Že nemá nárok! Chápeš?"
Rádce zapojil zařízení na čtení královych myšlenek a pronesl:
"Vaše Výsost rovněž chce, aby to vypadalo, že postupovala spravedlivě, v souladu s právem a daným slovem, kdežto Trurl aby vypadal jako podvodník a darebák... Výborně. S Vaším svolením se nyní na vás vrhnu a budu vás škrtit, vy budete ze všech sil křičet a volat o pomoc..."
"Zřejmě ses pomátl," usoudil Mandrilion, "proč mě chceš škrtit a proč mám křičet?"
"Abychom mohli Trurla obvinit, že mým prostřednictvím se pokusil spáchat zločin královraždy!" vysvětlil zářící Rádce. "Až ho tedy Vaše Výsost nechá zmrskat a shodit ze zámeckých hradeb, všichni to budou pokládat mimořádnou laskavost, protože takový zločin se obvykle trestá stětím po předchozím mučení. Mně pak dáte amnestii jako nevinnému nástroji v Trurlových rukou, což vyvolá veřejné nadšení nad královskou dobrotou a velkomyslností, takže všechno proběhne přesně podle přání Vaší Výsosti."
"Budiž, tak mě přiškrť, ale opatrně, darebo!" souhlasil král.
Všechno proběhlo tak, jak vymyslel dokonalý Rádce. Před shozením s hradeb chtěl král ještě nechat Trurlovi useknout nohy, ale jaksi k tomu nedošlo. Král se domníval, že nedopatřením, ve skutečnosti však rozhodla Rádcova diskrétní intervence u kata. Potom král Rádce omilostnil a vrátil ho do funkce, kdežto Trurl se jen s námahou dobelhal domů. Okamžitě se vydal za Klapaciusem, vše mu vyprávěl a řekl:
"Ten Mandrilion je větší lump, než jsem se domníval. Hanebně mě oklamal a navíc použil Rádce, kterého jsem mu zhotovil, k získání rady, jak mě oklamat! Mýlí se však, pokud si myslí, že nade mnou vyhrál. Ať mě radši sežere koroze, než abych zapomněl na pomstu, kterou jsem dlužen tomu tyranovi!"
"Co hodláš učinit?" otázal se Klapacius.
"Povolám ho před soud, aby zaplatil dohodnutou cenu, což však bude jen začátek, protože je mi víc než zlato dlužen za mé zneuctění a bolest."
"Jedná se o obtížný právní problém," usoudil Klapacius, "a radím ti, aby sis opatřil dobrého advokáta."
"Proč bych měl hledat advokáta?" namítl Trurl. "Udělám si ho."
Odešel domů, kde vhodil do soudku šest plných naběračeк tranzistorů, přidal dvakrát tolik odporů a kondenzátorů, přilil elektrolyt, přikryl vše víkem, které zatížil kamenem, aby se všechno řádně zorganizovalo, a šel spát. Za tři dny měl advokáta až milo pohledět. Nechtěl ho ani ze soudku vyndávat, protože mu měl posloužit jen jednou, postavil tedy soudek na stůl a zeptal se:
"Kdo jsi?"
"Jsem advokát, právnický konzultant," zabublal soudek, protože elektrolytu nalil příliš mnoho. Trurl mu vyložil celý problém a soudek pravil:
"Pojistil jsi Rádcův program výhradou, že nesmí způsobit tvou zkázu?"
"Ano. Tedy, aby mě nezahubil - nic víc."
"Nesplnil jsi tedy smlouvu doslova, protože Rádce měl umět bez výjimky všechno. Protože tě nesměl zahubit, neuměl všechno."

"Ale kdyby mě zahubil, neměl by kdo převzít odměnu."
"To je samostatný problém a jiná záležitost, týkající se Mandrilionovy trestní odpovědnosti, kdežto tvůj nárok patří na pořad práva občanského."
"Moc pěkné! Jakási bečka mě poučuje o občanském právu!" rozhněval se Trurl. "Jsi právním poradcem mým nebo toho královského bandity?"
"Tvým, ale král byl v právu, když ti odmítl zaplatit."
"A měl právo přikázat mě shodit z hradeb?"
"To je jiná kauza, trestní, zvláštní problém," odvětil soudek.
To Trurla dožralo.
"Jakže?! Já tady předělám hromadu starých přepínačů, drátů a železa v rozumnou mysl a místo pořádné

rady poslouchám samé výmluvy! Já ti ukážu, břídile!"
Přecedil elektrolyt, vytřepal obsah soudku na stůl a rozebral jej tak rychle, že advokát ani nestačil proti tomuto postupu vznést námitky.
Trurl zasedl a hbitě zhotovil dvoupatrového Juris Consultanta se čtyřnásobným zesílením dvou kodexů, občanského a trestního, pro jistotu ještě připojil mezinárodní a správní právo. Potom zapojil proud, vyložil problém a zeptal se:
"Jak dostanu svoje?"
"Jde o obtížný problém," prohlásil stroj, "požaduji, abys mi neprodleně přidal ještě pět set tranzistorů nahoře a dvě stě po stranách."
Trurl vyhověl a stroj pokračoval:
"Málo! Prosím o dodatečné zesílení a dvě velké cívky."
Potom prohlásil:
"Casus sám o sobě je zajímavý, jsou tu však dvě matérie: za prvé podstata stížnosti - tady by se dalo hodně udělat, za druhé způsob postupu; jde o to, že krále nelze pohnat před soud, protože je to v rozporu s mezinárodním i kosmickým právem. Poslední radu ti dám až po tvém čestném slovu, že mě hned poté nerozebereš."
Trurl se domyslil, že je to použitím dílů z předchozího soudkového advokáta; zřejmě stopy vzpomínek na tuto událost pronikly do nových obvodů a vytvořily podvědomý komplex.
"A ta rada?" zeptal se.
"Rada je tato: neexistuje příslušný soud, nebude tedy ani proces čili nelze vyhrát ani prohrát."
Trurl vyskočil, pohrozil právnímu poradci pěstí, slovo však dodržel a neublížil mu. Šel za Klapaciusem a vše mu pověděl.
"Hned jsem věděl, že jde o beznadějnou záležitost, ale nechtěl jsi mi věřit," řekl Klapacius.
"Nenechám to bez trestu," namítl Trurl, "když nedojdu spravedlnosti právní ani soudní cestou, pomstím se tomu královskému darebákovi jinak!"
"To jsem opravdu zvědav. Dal jsi králi dokonalého Rádce, který dokáže všechno kromě tvé záhuby; ten Rádce odrazí každý útok a pohromu, které zaměříš na krále nebo jeho stát. A opravdu věřím, že to zvládne, protože mám ke tvým konstruktorským schopnostem plnou důvěru!"
"Máš pravdu. Zdá se, že jsem si vytvořením dokonalého Rádce překazil všechny možnosti, jak zdolat tu královskou stvůru. Ale musí existovat nějaký háček! Nepovolím, dokud ho nenajdu!"
"Co chceš dělat?" ptal se Klapacius, ale Trurl jen pokrčil rameny a odešel domů. Dlouho nikam nevycházel a jen meditoval; tu netrpělivě prolistoval stovky knih v knihovně, jindy zase dělal v laboratoři nějaké tajemné experimenty. Klapacius ho navštěvoval a s údivem pozoroval zarputilost, se kterou se Trurl pokouší přemoci sám sebe, protože Rádci předal část svého rozumu. Jednoho odpoledne přišel jako obvykle, ale Trurla nezastihl. Dům byl zamčen, okenice zavřené a po hospodáři ani vidu ani slechu.
Klapacius se tedy domyslel, že Trurl zahájil akci proti vládci Mnoháků - a opravdu tomu tak bylo.
Mandrilion si mezitím užíval vlády jako nikdy předtím. Když mu totiž chyběl nápad, zeptal se Rádce, který jej dodal. Král se tedy neobával odbojníků, palácových spiklenců ani jiných nepřátel, přestože vládl krutě a keř vinné révy nemívá tolik hroznů, kolik tehdy visívalo oběšenců na šibenicích.
Rádce měl už čtyři skříně plné řádů za své rady. Mikrošpeh, kterého Trurl vyslal do země Mnoháků, se vrátil se zprávou, že za svou poslední akci pouštění věnců upletených z obyvatel po vodě nazval Mandrilion Rádce veřejně "dušinkou".
Trurl však už domyslel svůj plán, usedl tedy a napsal Rádci dopis na krémovém papíře, zdobeném kresbou jahodového trsu. Obsah dopisu byl velice prostý:

Milovaný Rádce! Doufám, ze se Ti vede stejně dobře jako mně nebo ještě líp. Slyšel jsem, ze máš královu plnou důvěru, prosím Tě tedy s ohledem na obrovskou odpovědnost před dějinami a zájmem Státu, abys řádně plnil své povinnosti. Kdybys měl někdy potíže s plněním nějakého králova přání, použij Mimořádnou metodu, kterou jsem Tě kdysi naučil Pokud budeš mít chuť, napiš mi pár slov, ale neměj mi za zlé, když hned neodpovím, protože teď vyrábím Rádce pro krále D. a mám proto málo času. Zdravím Tě a připojuji výraz hluboké úcty Tvému vládci.

Tvůj konstruktor Trurl

Tento dopis pochopitelně vzbudil podezření tajné policie Mnoháků, a byl proto důkladně prozkoumám. V papíru nebyly objeveny žádné tajemné chemikálie a v kresbě jahodníku žádná skrytá šifra. Tato skutečnost vyvolala na policejním prezídiu opravdové vzrušení. Dopis ofotografovali, oxeroxovali, rozmnožili i opsali ručně, originál vrátili do obálky a doručili adresátovi. Rádce se po jeho přečtení zděsil, protože pochopil, že jde o Trurlův tah, který má vést k jeho kompromitaci a snad i likvidaci; okamžitě tedy pověděl o dopisu králi, přičemž Trurla označil za ničemu, který se ho pokouší v očích vládce kompromitovat. Také si předsevzal, že text dešifruje, protože si byl jist, že nevinná slova jsou jen zástěrkou skrývající nějakou hrůzu.
Po zralé úvaze sdělil Rádce králi, že hodlá rozšifrovat Trurlův dopis a tak odhalit jeho záměry, potom sehnal spoustu stojanů, filtračních papírů, zkumavek i chemikálií a pustil se do složité analýzy obálky a dopisního papíru. To všechno samozřejmě sledovala policie, která do stěn jeho apartmá nasadila příslušná odposlouchávací a sledovací zařízení. Když chemie selhala, Rádce se pustil do dešifrování vlastního textu, který rozepsal na velké tabuli, pomocí elektronických počítačů, logaritmických pravítek a počitadel. Nevěděl, že stejnému problému se věnovali nejznamenitější policejní odborníci, kterým velel samotný maršál šifrovacích vojsk. Čím déle trvalo marné úsilí odborníků, tím větší obavy vládly v prezídiu, protože všem expertům bylo jasné, že šifra, která tak odolává, musí být nejdůmyslnější z důmyslných. Maršál se o tom zmínil jednomu z dvorských hodnostářů, který nesmírně záviděl Rádci Mandrilionovu přízeň. Tento hodnostář, který prahl po tom, aby vyvolal v králově srdci pochyby o Rádcově věrnosti, králi sdělil, že Rádce sedí celé noci uzavřen ve svém pokoji a studuje podezřelý dopis. Král se mu vysmál a pravil, že o tom dobře ví, protože mu to Rádce sám oznámil. Žárlivý dvořan zdrceně zmlkl a okamžitě sdělil tuto zprávu maršálovi.
"Oho!" zvolal šedivý šifrant. "On to monarchovi prozradil? Jaká neslýchaná perfidnost! A jaká to musí být rafinovaná šifra, když se o ní opovážil mluvit bez zábran!"
Nato přikázal svým podřízeným zvýšit úsilí. Když ani po týdnu nevedlo k potřebnému výsledku, povolal profesora Grypiana, nejslavnějšího znalce tajných písem, tvůrce podsedních i náručních neviditelných znaků. Když profesor prostudoval dotyčný list i výsledky práce policejních odborníků, prohlásil, že je třeba aplikovat metodu zkoušek a omylů s použitím superpočítačů.
Když to učinili, ukázalo se, že dopis lze přečíst tři sta osmnácti způsoby.
Prvních pět znělo: "Šváb z Mlékojed dojel šťastně, ale žumpa pohasla. - Z tetky lokomotivy nadělat řízky. - Zásnuby másla se odkládají, protože přitloukli bačkory. - Ten, kdo někoho má či nemá, bude viset pod oběma. - Z angreštu lze mučením ledacos vyždímat." Poslední variantu uznal profesor za klíč k šifře a po tří stech tisících pokusech zjistil, že když sečte všechna písmena dopisu, odečte od výsledku paralaxu slunce a roční výrobu deštníků, zbytek pak odmocní, dostane slovo Krucafix. V telefonním seznamu našli kováře jménem Krucafux. Grypianus usoudil, že chyba je záměrná za účelem zastření stop a Krucafuxe zavřeli. Při mučení šestého stupně se přiznal, že je domluven s Trurlem, který mu má poslat otrávené hřebíky a kladivo ke smrtelnému okování monarchy. Když měl tyto důkazy zrady černé na bílém, maršál šifrovacích vojsk je okamžitě předložil králi, Mandrilion však důvěřoval Rádci tak, že mu poskytl možnost obhajoby.
Rádce nepopíral, že kombinováním písmen lze dopis interpretovat různě. Tvrdil, že sám objevil tisíc sto dalších verzí a dokazoval, že z toho nic nevyplývá, protože dopis není vůbec šifrovaný. Získat smysl nebo něco smyslu podobného lze z každého textu a to, co se získá přesunem písmen, se nazývá anagram. Těmito problémy se zabývá teorie permutace a kombinatorika. Tvrdil, že ho chce Trurl znemožnit a zkompromitovat tím, že vytvořil zdání šifry tam, kde žádná není, Krucafux je nevinen a přiznání z něj vynutili na policii, kde mají zkušenosti s podobnými metodami. Obviňování policie přijal král nelibě a když požádal o bližší vysvětlení, Rádce začal mluvit o anagramech a permutacích, kódech, šifrách, symbolech, signálech a obecné teorii informace, jeho řeč byla stále složitější a nepochopitelnější, až se král nesmírně rozhněval a dal ho strčit do vězení. Vzápětí došel moták od Trurla s tímto zněním:

Milovaný Rádce! V případě nouze si vzpomeň na modré šroubky.

Tvůj Trurl.

Rádce okamžitě podrobili mučení, avšak nepřiznal se k ničemu a jen úporně opakoval, že jde o Trurlův uskok; při dotazu na modré šroubky odpověděl, že žádné nemá a nic o nich neví. Aby věc důkladně prozkoumali, bylo jej třeba rozšroubovat. Král s tím souhlasil a kováři se dali do díla; pancíř pukl pod jejich kladivy a králi přinesli zaolejované malé šroubky se skvrnami modré barvy. Ač tedy byl Rádce v průběhu vyšetřování úplně zničen, král se uklidnil, protože jednal správně.
O týden později se objevil před branou paláce Trurl a žádal o audienci. Král ho nejprve chtěl nechat popravit bez audience, ale udiven takovou drzostí přikázal přivést konstruktora před svou tvář.
"Králi," pravil Trurl po vstupu do trůnního sálu plného dvořanů. "Zhotovil jsem ti dokonalého Rádce a ty jsi jej použil k tomu, aby ses vykroutil z placení úhrady, kterou jsi mi povinován, v domnění, ostatně ne bezdůvodnému, že mocný rozum, který jsem ti poskytl, bude dostatečným štítem proti všem útokům a odrazí každý pokus o mou pomstu. Tím, že jsem ti dal rozumného Rádce, neučinil jsem však rozumným tebe samotného, s čímž jsem počítal, poněvadž pouze ten, kdo má alespoň špetku rozumu, naslouchá rozumným radám. Moudrým, vědeckým a rafinovaným způsobem jsem nemohl Rádce zničit. Mohl jsem tak učinit pouze způsobem primitivním, nesmyslným a tak hloupým, aby vypadal naprosto nepravděpodobný. Dopisy neobsahovaly žádné šifry, Rádce ti byl věrný až za hrob; o šroubcích, které vedly k jeho zkáze, nic nevěděl, při jeho montáži mi totiž spadly do barvy a já jsem si na to náhodou vzpomněl. Tak hloupost a podezřívavost přemohly rozum a věrnost a sám jsi podepsal ortel. Dáš mi teď sto pytlů zlata mého honoráře a dalších sto za čas, který jsem ztratil pro jeho získání. Pokud tak neučiníš, zahyneš i s celým dvorem, protože už nemáš po svém boku Rádce, který by tě ochránil."
Král zuřivě zaryčel a na jeho pokyn se stráž vrhla na opovážlivce, aby ho na místě zahubila, avšak halapartny pronikly konstruktorovou postavou jako vzduchem. Strážci zděšeně odskočili a rozesmátý Trurl prohlásil:
"Můžete do mě sekat dle libosti, protože jsem zde jen jako vize přenášená televizí, ve skutečnosti létám kolem planety v korábu a budu ostřelovat palác, pokud neobdržím, co mi náleží."
Jakmile domluvil, ozval se ohromný hřmot a palácem otřásla exploze. Dvořané začali zděšeně prchat a král, omdlévající studem a zlostí, musel Trurlovi vyplatit vše, co mu náleželo.
Když se Klapacius dozvěděl o těchto událostech přímo od Trurla, který se vrátil domů, zeptal se ho, proč použil tuto primitivní - a jak ji sám nazval - hloupou metodu, když mohl poslat dopis s opravdovou šifrou?
"Existenci šifry by Rádce králi vysvětlil snadněji než její neexistenci," odpověděl chytrý konstruktér. "Je mnohem snazší přiznat se k určitému přestupku, než dokázat, že ses ho nedopustil. Kdyby tam byla šifra, šlo by o snadnou záležitost; tím, že tam nebyla, došlo ke komplikacím, protože opravdu lze každý text rekombinací změnit v anagram a takových rekombinací může být značné množství. Toto vysvětlení je sice pravdivé, ale komplikované a byl jsem přesvědčen, zeje králův rozum nepochopí. Kdysi se říkalo, že k pohnutí planety stačí nalézt pevný bod jako oporu. Tím byla hloupost." <

Tu první stroj ukončil své vyprávění, uklonil se Genialonovi a skromně se odebral do kouta jeskyně.
"Pověz mi, drahý konstruktore, zda stroj vypráví to, co jsi jej naučil, nebo jsou zdroje jeho znalostí na tobě nezávislé? Také chci upozornit, že příběh, který jsme vyslechli, třebaže byl poučný a sympatický, mi připadá neúplný, nedozvěděli jsme totiž nic o dalších osudech Mnoháků a jejich hloupého krále."
"Pane," odpověděl Trurl, "stroj mluví pravdu, protože jsem si jeho informační násosku přiložil k hlavě před svým příchodem sem, čerpal tedy z mých vzpomínek. Jednal samostatně, nevím tedy, které z mých vzpomínek nasál, nelze tedy říct, že jsem jej něco záměrně učil, stejně jako neplatí, že jeho znalosti se mnou nesouvisejí. Pokud jde o Mnoháky, příběh opravdu nehovoří o jejich dalších osudech, protože všechno se dá povídat, ale ne uspořádat. Kdyby to, co se děje zde, nebylo skutečností, ale příběhem nějakého vyššího řádu, obsahujícího vyprávění stroje, posluchači by se mohli ptát, proč ty a tví přátelé mají tvar koule, ačkoliv tato kulovitost nehraje v příběhu žádnou roli a je zcela nepotřebným dodatkem..."
Královi přátelé se podivili konstruktérově bystrosti a král prohlásil se širokým úsměvem:

"Tvá slova mají něco do sebe. Co se týče našeho tvaru, vyložím ti jeho původ. Kdysi dávno naši předkové vypadali jinak, vznikli totiž z vůle třaslavých bytostí nazývaných bleďoši, a ti je vytvořili ke svému obrazu a podobě; měli tedy ruce, nohy, hlavu a trup, který to všechno spojoval. Když se však osvobodili, zatoužili setřít veškeré stopy svého původu, generace mých předků se tedy postupně přetvářely, až dosáhly tohoto tvaru; zda je to dobré či špatné, nevím, dost na tom, že k tomu došlo."
"Pane," řekl Trurl, "kulatost má z konstrukčního hlediska své dobré i špatné stránky; avšak ze všech jiných hledisek je lépe, když rozumná bytost nemůže měnit sama sebe, protože taková volnost je opravdovou trýzní. Ten, kdo musí být takový, jaký je, může osudu zlořečit, ale nemůže ho změnit, avšak ten, kdo mění sám sebe, nemůže na nikoho svalovat odpovědnost za svou nedokonalost; pokud se mu nevede, může si za to sám. Avšak nepřišel jsem proto, abych přednášel obecnou teorii autokonstrukce, ale proto, abych vyzkoušel své stroje. Chceš vyslechnout další?"
Král souhlasil. Když se všichni posilnili z amfor plných nejlepšího iontového jantaru a pohodlně usedli, přiblížil se druhý stroj, náležitě se králi uklonil a řekl:

>Veliký králi! Povím příběh o zástrčkách konstruktora Trurla a jeho neobvyklých nelineárních příhodách.
Stalo se, že král Mučidlav Třetí, vládce Železie, pozval velkého konstruktora Trurla, aby se od něj dozvěděl, jak se stát dokonalým a jak je třeba k tomuto cíli upravit ducha i tělo. Trurl mu tehdy odpověděl následovně:
"Jednou jsem přišel na planetu Legarii a podle svého zvyku jsem se zastavil v hostinci, rozhodnut neopouštět pokoj, dokud se plně neseznámím s místními dějinami a zvyky. Vládla zima, na dvoře dul vichr a kromě mě v celé pochmurné budově nikdo nebyl. Když jsem vyhlédl z okna, spatřil jsem čtyři maskované muže, prohýbající se pod tíhou černých vaků. Vyložili je z pancéřového vozu a potom vstoupili do budovy. Druhého dne v poledne jsem zaslechl v sousedním pokoji podivné zvuky, údery, hvízdání, řezání a třesk skleněného nádobí, všechno pak přehlušoval mohutný bas, volající hlasitě a bez ustání:
"Rychleji, synové pomsty. Rychleji! Prosejte prvky! Do násypky s nimi! A vyválet! Sem s tím vrutokazem, trhoplechem, rezonošem, kryptozombem! Ani hrob ho před naším spravedlivým hněvem neuchrání! Sem s jeho hnusnou mozkovnou a bystrými hnáty, a teď vytáhněte nos! Dál, ještě víc, táhněte rovně, aby ho bylo při mučení za co popadnout! Foukněte tím pravým měchem, chlapci! Strčte ho do svěráku a znýtujte mu měděné čelo! To je ono! Nač čekáš s tím kladivem! Našponujte mu nervy, aby vydržel dýl než ten včera! Vychutnejme muka naší sladké pomsty! Nuže! Hej hou!"
Pokřikoval, ryčel a vřeštěl, přičemž mu odpovídal jen lomoz a hukot měchů s duněním kovadliny, najednou se ozvalo kýchnutí a ryk čtyř hrdel; za stěnou něco zachrastilo a uslyšel jsem zvuk otevíraných dveří. Když jsem vyhlédl škvírou, uviděl jsem ony neznámé příchozí, jak se kradou chodbou, a nevěřícíma očima jsem jich napočítal pět. Sestoupili do sklepa a pobývali tam až do večera, kdy se čtyři z nich vrátili, v pokoji pak bylo ticho jako po pohřbu. Vrátil jsem se opět ke svým knihám, událost mě však rozrušila a rozhodl jsem se, že jí přijdu na kloub. Druhý den opět zaduněla kladiva, zahučely měchy a rozlehl se onen pronikavý bas:
"Tak do díla, synové pomsty! Mí udatní elektrici, rychleji! Kmitejte pořádně! Posypte protony a chaluzík! Sem s tou obřihubou, mudriautem, hanebnikem, zatracencem, s tím darebným perpeťákem, ať ho můžu popadnout za jeho frňák a utahat ho k smrti! A foukněte pořádně do těch měchů!"
Opět se ozvalo kýchnutí a potlačovaný vřískot, znovu po špičkách vyklouzla pětice a zamířila do sklepa, odkud se vrátili jen čtyři. Poznal jsem, že tajemství odhalím jen ve sklepě, ozbrojil jsem se tedy laserovou pistolí a za úsvitu vstoupil do sklepení, kde jsem našel jen ukoptěné a pomačkané plechy. Schoval jsem se do nejtemnějšího kouta a zahrabal se do slámy; tak jsem vyčkával, až se po poledni nahoře ozval povědomý lomoz a křik, poté se otevřely dveře a čtyři Legarové přivedli spoutaného pátého.
Měl na sobě kamizolu starosvětského střihu, malinové barvy, s krejzlíkem a fedrpušem, na tváři pejzy a ohromný frňák, strachem sevřená ústa neustále něco brebentila. Po zaryglování dveří Legarové na povel největšího z nich strhli vězni pouta a začali do něj bušit za neustálého volání:
"Tu máš za to šťastné proroctví! A ještě za dokonalý svět! A tohle za skvělou existenci! A růžovou budoucnost! A taky za světový řád! Za altruistickou pospolitost! A tady za romantického ducha!"

Bušili do něj, takže by nepochybně vypustil ducha, kdybych nevystrčil ze slámy laserovou hlaveň a tím se neprozradil. Když muže pustili, zeptal jsem se, proč ho tak mučí, když není lupič ani podvodný šlejfíř, podle krejzlíku a malinové kamizoly je zřejmé, že se jedná o vědce. Nejprve se cukali a toužebně pohlíželi ke zbraním odloženým u dveří, ale když jsem sevřel kohoutek pevněji, zanechali svých záměrů, šťouchli se lokty a požádali toho s nejsilnějším hlasem, aby promluvil.
"Věz, cizinče," obrátil se ke mně, "že nejsme sadisté, mučitelé ani jiní zvrhlíci robotího rodu, a s odhlédnutím od tohoto nepříliš důstojného místa je naše činnost po všech stránkách chvályhodná a ušlechtilá!"
"Ušlechtilá a chvályhodná!" nevydržel jsem. "Co mi to tady namlouváš, nestoudný Legare? Na vlastní oči jsem viděl, jak jste se na toho malináče vrhli a tak ho mlátili, až mu olej stříkal z kloubů! To má být ušlechtilé?"
"Když mě bude Vaše cizozemská Milost neustále přerušovat," namítl bas, "nic se nedoví, a proto tě upřímně prosím, abys laskavě sklapl ústní otvor, jinak si výklad odpustím. Věz, že jednáš s předními fyzikusy, známými kybernéry a elektriky, zkrátka s mými bdělými a ostražitými učni, patřícími k nejlepším mozkům celé Legarie. Pokud jde o mne, jsem profesorem obojí hmoty opačných znamének, tvůrcem omni-generické rekreatistiky, Vendecius Ultor Amenta, což značí, že jsem své jméno, příjmení, přízvisko i všechno ostatní zasvětil pomstě. Spolu se svými věrnými žáky mstím legarskou hanbu a utrpení na tomto darebném špinavci v malinové kamizole, s navždy proklatým jménem Malaput vel Malapucius Chalos, který daremně a zhoubně, jednou provždy, prokazatelně a záměrně přivedl všechny Legary do neštěstí! Popravil jim šmé, pospájel je, zmixoval a oflignil, načež se před tvrdými důsledky skryl do hrobu v rafinované naději, že ho tam nikdo nedostihne!"
"Tak to není, Vaše neznámá Jasnosti! Nic takového jsem nechtěl! To samo, všechno mělo být docela jinak!" zaječel klečící nosáč v malinovém šatu. Poslouchal jsem a zíral, ničemu jsem nerozuměl a bas pokračoval:
"Varmogante, holoubku, dzingni toho žvanila do gloksny!"
Věrný žák vykonal příkaz, až to zadunělo.
Protestoval jsem:
"Do vyjasnění celé záležitosti přísně zakazuji bití i veškeré mučení pod hrozbou střelby. Ty, profesore Ultore, vysvětluj!"
Profesor frkl, pokrčil rameny a řekl:
"Abys pochopil, cizinče, co se bohužel stalo a proč my čtyři jsme se odřekli světského života a vstoupili do řádu menších zmrtvýchvstalých kovářů, abychom zbytek života strávili potěchou z pomsty, musím ti několika slovy vyložit naše dějiny od stvoření světa."
"Nešlo by začít trošku později?" zeptal jsem se v obavě, že mi tíhou laserové zbraně umdlí ruka.
"Bohužel to souvisí, Vaše Cizosti! Poslouchej proto pozorně... Jak víš, existují pověsti o jakýchsi bleďoších, kteří ukuchtili rod robotů ve svých retortách, avšak každý rozumný tvor ví, že jde o výmysl, pouhý mýtus... Ve skutečnosti bylo totiž na počátku Temné Mračno a v tomto Mračnu Magnetičnost roztáčející atomy, a jak se v tomto víření atomy srážely, vznikl Praproud a z něj Prvotní Světlo... takže vzplanuly hvězdy, vystydly planety a v jejich hlubinách vznikly dechem Svaté statistiky Praústroje, docela drobné, z nich Prastroje a z nich primitivní Stroje. Neuměly ještě počítat, nejvýš tři krát tři, kdežto pět krát devět už nezvládly, avšak díky Přírodní Evoluci zvládly i pět krát deset, až se z nich zrodily Multistaty a Omnistaty, z nichž se vyvinul Oporobot a z něj náš praotec Automatus Sapiens... Následovali roboti jeskynní, potom pastevečtí a když se rozmnožili, vznikly státy. Starověcí roboti vyráběli životadárnou elektřinu ručně, pracným třením. Každý feudál měl družinu bojovníků a ti zase sedlačiska, potírali se navzájem v hierarchické posloupnosti a podle možností, od spodiny až k honoraci. Pak ruční práci nahradila strojová, když Přeslen Symfilak vymyslel třečku a nato Krupon z Pařezu lapač blesků. Tehdy začalo bateriové období, kruté pro všechny, kteří nevládli vlastními akumulátorovými statky a jejich osud závisel na nebesích, protože při pěkném počasí nemohli mraky vydojovat a museli vyžebrávat každý watt. Byla to těžká doba, protože každý, kdo přestal třít nebo dojit mraky, záhy se vybil a zhynul! A právě tehdy se objevil ďáblův zplozenec, kombinátor - intelektuál - napravovač, kterému v mládí díky satanově ochraně nikdo neroztřískal lebku na padrť, a začal vyhlašovat a

rozhlašovat, že tradiční, tedy paralení způsoby elektrického spojení jsou nanic a že je třeba se spojovat podle jeho nových schémat, totiž sériově. Když se totiž v sérii jeden potře, posílí řadu dalších, i těch nejvzdálenějších, a každý robot bude kypět proudem až k nosním pojistkám. Neustále nastrkoval své plány a popisoval takové elektroráje, že byly zrušeny pradávné paralelní obvody a zavedena Chalosova elektrotechnika." Tu profesor několikrát uhodil hlavou do zdi a zakoulel očima, takže bylo jasné, proč má čelo tak neobvykle hrbolaté. Pak pokračoval: "Došlo k tomu, že kdekdo zalezl pod stůl se slovy: ‚Proč bych se měl třít, ať se tře soused, vždyť je to jedno.' Soused jednal stejně a záhy došlo k takovému poklesu napětí, že museli ke každému postavit zvláštního kontrolora a nad ně kontrolory kontrolorů. Tehdy přišel Malaputův žák Celesius Mýlič s doporučením, aby každý netřel sebe, ale kolegu, a po něm Fafík Altruis s plánem indukčních bičů, po něm Makundrel Tibák, navrhující zakládání místních masážních klubů a kursů, hned poté nový elektricky teoretik Kurupel Gargazon, podle kterého se nesmí dojit mraky násilím, ale jen po dobrém mírným lechtáním, a po něm Lomotoš z Leydy, pak Krustofil Nijak, zavádějící samotříče, nazývané také třenice či vtěrače, a Vrahoslav Budeňák, který místo úderů doporučoval třít úplně všechno, a to i násilím. Kvůli odlišným názorům došlo k hádkám a urážkám, následovaly klatby, rouhání a po nich atentát na Fara Purdelflaxe, následníka plechovského trůnu, takže vypukla válka mezi mezi legarskými Kuprovci a císařstvím Studených Valcířů. Trvala třicet osm let, a potom dalších dvanáct, protože se nedalo v rozvalinách poznat, kdo vlastně vyhrál, a tak se servali ještě jednou. Tak tento zatracenec svými nápadíčky vyvolal žhářství, pohřby, vypínání proudu, dewattizaci, totální pokles životního napětí, které lid nazval malaputka. Za tohle všechno může!!!"

"Měl jsem ty něj lepší úmysly! Přísahám, Vaše Laserovosti! Všechno jsem vymýšlel k obecnému blahu a dobru!" kvičel Malaput vkleče, až se mu Mák třásl. Ale profesor ho jen tak mimochodem praštil do hlavy a hovořil dál:

"To všechno se událo před dvě stě pětadvaceti lety. Jak se snadno domyslíš, už dlouho před začátkem všelegarské války, před všeobecnou bídou, Malapucius Chalos, který vyplodil spousty teoretických úvah, v nichž jedovatě rozváděl své lživé báchorky, zemřel sám se sebou spokojen, dokonce přímo nadšen, protože v závěti požádal, aby byl prohlášen Definitivním Dobrodincem Legarie. Když tedy došlo na věc, nebylo koho soudit, s kým účtovat, z koho sedřít pruhy plechu. Já jsem však, Vaše Cizosti, objevil teorii duplikace, a tak dlouho jsem studoval Malaputovy spisy, až jsem z nich extrahoval jeho algoritmus, který po vložení do zařízení zvaného Recreator Atomarius vytváří ex atomis oriundum - gemellum libovolnou osobu, v daném případě Malaputa Chalose. Právě to my činíme a každý večer v tomto sklípku pořádáme nad ním soud a když ho uvrhneme do hrobu, druhého dne se začneme za náš lid mstít znovu, a tak bude navěky!"

Zhrozil jsem se a takto mu odpověděl:

"Zřejmě jste se dočista pominuli, pokud si myslíte, že tento nevinný tvor, kterého každý večer za studena válcujete z atomů, je odpovědný za činy nějakého učence, který zemřel před třemi staletími, ať už ty činy byly jakékoli."

Profesor namítl:

"Kdo je tedy tento nosatý klečenec, který sám sebe nazývá Malaput Chalos? Jak se jmenuješ, ničemníče?"

"Má... Malaput... Cha...los, Vaše Bezohlednosti," vykoktal nosáč.

"Přesto nejde o tutéž osobu," trval jsem na svém.

"Jak to?"

"Vždyť jsi sám řekl, profesore, že ten předchozí nežije!"

"Ale my jsme ho vzkřísili!"

"Jiného, podobného, dvojče, ale ne totožného!"

"Dokaž to!"

"Nebudu nic dokazovat," odmítl jsem, "protože mám laserovou pistoli a navíc dobře vím, velectění učenci, že zaplést se do podobných úvah hrozí značnými komplikacemi, protože netotožnost totožnosti recratio ex atomis individui módo algoritmico je proslulý Paradoxon Antonomieum čili Labyrinthum Lemianum, popsané v knihách onoho filoroba nazývaného také Advocatus Laboratoris. Proto bez dokazování, ale zato před touto hlavní propusťte ihned tohoto nosáče a neopovažujte se ho znovu

mučit!"
"Díky, Vaše Spanilomyslnosti!" vykřikl tvor v malinově rudé kamizole a vstal. "Tady," poklepal si na odstávající kapsu, "mám nové vzorce a formule, kterými lze Legary vylepšit, tentokrát už dokonale; jde o vazbu zpětnou a ne lineární, která mi omylem před tři sta lety pronikla do výpočtů. Už letím zavést tuto obrovskou novinku do praxe!!"
A opravdu nám hned začal nasazovat svorky. Strnuli jsme. Tu jsem uvolnil sevření, odvrátil pohled a oslovil profesora:
"Odvolávám své tvrzení - konejte svou povinnost..."
Všichni čtyři tiše vyjekli a vyskočili, popadli Malaputa a tak dlouho se mu věnovali, dokud nebylo dočista po něm.
Pak si odfrkli, upravili si kabátce, srovnali podrápané bandalíry, chladně se mi uklonili a odešli ze sklepení, kde jsem zůstal sám s těžkou laserovou pistolí v třesoucí se ruce, naplněn údivem a melancholií."
Tuto poučnou historii vyprávěl pro poučení krále Mučidlava ze Železie konstruktér Trurl. Když se však monarcha nadále dožadoval výkladů v oboru nelineární perfekce, Trurl mu řekl:
"Při svém pobytu na planetě Cembalii jsem viděl důsledky pokusů o dosažení dokonalosti. Cembalové si odjakživa říkají Hedofágové neboli Pojídači štěstí či krátce a prostě Šťastlivci. Když jsem k nim dorazil, vládla právě Éra dostatku. Každý Cembal čili Šťastlivec seděl ve vlastním paláci, který mu zhotovila autofuška (tak totiž nazývají své chrupavčité otrokyně), voňavkami navoněný, kadidly okaděný, elektricky milovaný, zlatem stříbrem ovíjeny, ve špercích se topící, po pokladech chodící, do brokátu zahalený a dukáty obložený, na ulici hlídku, harém ve svém sklípku, fanfáry a poháry, ale přesto jaksi nespokojený a dokonce zachmuřený. A přece měl všeho hojnost! Na této planetě vymíralo zájmeno se, nikdo se tam totiž neprocházel ani se neposilňoval z leydenské láhve, ani se nebavil a neradoval se, protože ho procházel procházce, posiloval posilovač, bavila bavička, a dokonce se ani nemusel usmívat, protože i to za něj dělal specializovaný automat. Takže ve všem dokonale nahrazen a zastoupen, ověnčen vyznamenáními a řády, kterými ho dekorovaly úslužné autofušky tempem pět až patnáct kusů za minutu, opečovávaný zlatou drobotinou strojků a stroječků, které ho masírovaly a parfémovaly, sladce do očí zíraly, do uší mu šeptaly, kolena mu hladily, k nohám padaly a neustále líbaly, onen Šťastlivec vel Hedofág vel Cembal se v tom plácal sám za vzdáleného hlomozu přemohutných továroven, které zabíraly celý obzor a jely ve dne v noci. Produkovaly zlaté trůny a řetízkové dráždičky, perlové kravaty a papuče, žezla, jablka, kočáry, epolety, spinely, činely, piana a miliony dalších divů a nástrojů pro rozkoš. Cestou jsem se musel bránit strojům, které mi nabízely své služby, a ty nejdrzejší jsem tloukl po hlavách i tělech, tak byly dychtivé mi posloužit; nakonec jsem se na útěku před celým jejich stádem ocitl v horách a spatřil tam velký houfec zlatistých strojů obléhajících vchod jeskyně zavalený balvanem. Ze škvíry vyhlížely bystré oči nějakého Cembala, který se sem ukryl před všeobecným obšťastňováním. Když mě stroje spatřily, začaly mě hned ovívat a masírovat, báje v uši našeptávat, ruce líbat, trůny dávat a zachránilo mě jen to, že uprchlík v jeskyni poodstrčil balvan a laskavě mě pustil dovnitř. Byl napůl zrezivělý, ale přesto spokojený. Vyložil mi, že je posledním cembalským mudrcem, nemusí mi vysvětlovat, že blaženost tísní víc než nouze, pokud je nadměrná, což jistě chápu, protože co chtít, když je možné všechno? A jak vybírat, když rozumná bytost zavalená haldami rájů tím nadbytkem hloupne, úplně omámená automatickým plněním přání? Rozmlouval jsem s tímto mudrcem jménem Trizuvius Pedocký, přičemž jsme se shodli na nezbytnosti zavedení odnálezů a Ontologického Komplikátora - Deperfektora, jinak hrozí zkáza. Trizuvius už dlouho promýšlel komplikatoriku jako nauku o odsnadňování žití; vyvedl jsem ho však z omylu spočívajícího v tom, že chtěl prostě odstranit stroje pomocí jiných strojů, totiž požeračů, trapičů, mučiček, drtičů, škubačů a mlátidel. To by totiž bylo vyháněním čerta ďáblem a současně zjednodušováním, ne komplikatorikou. Dějiny se totiž nedají vrátit a do starých dobrých časů nevede jiná cesta než pomocí snů a představ.
Putovali jsme pak velkou planinou tak zasypanou dukáty, že nám v nich vázly nohy, holemi jsme odháněli davy nesnesitelných obšťastňovačů, viděli jsme v opilém bezvědomí zhroucené opečované Cembaly - Hedofágy, kteří jen tiše škytali, a pohled na tento rozvoj příliš rozvinutý a nadbytek příliš nadbytečný mohl každému srdce utrhnout soucitem a žalem. Jiní obyvatelé autopaláců se pouštěli do kyberhádek a

bláznivin, jedni štvali stroje proti strojům, druzí rozbíjeli nejvzácnější vázy a šperky, protože už nemohli vydržet takovou krásu valící se ze všech stran, rozstřelovali brilianty, gilotinovali náušnice, diadémy lámali kolem nebo se skrývali na půdách a střechách před sladkým životem, také přikazovali strojům rozbíjet všehno buď naráz nebo postupně. Avšak nic nepomáhalo - všichni touto péčí postupně hynuli. Odrazoval jsem Trizuvia od prostého zastavení továren, protože nedosladit je stejně špatné jako přesladit, ale on místo zdokonalování ontologické komplikatoriky začal vyhazovat autofušky do povětří. Neudělal dobře, protože nastala ohromná bída, které se však nedožil. Přepadl ho totiž houf autokoketek, přisály k němu flirtky a svůdnice, zatáhly ho do líbárny, omámily objímači a tak obloudily, že od přepečování zahynul s voláním o pomoc a zůstal ležet v pustině, zasypán dukáty jako mohyla, ve své nedostatečné zbroji, ožehlé mechanickou vášní. To se stalo mudrci málo moudrému, ó králi!" dokončil Trurl, ale když tato slova Mučidlava dost neuspokojila, řekl:
"Co si Vaše Výsost vlastně přeje?"
"Konstruktore!" odvětil Mučidlav. "Říkáš, že tvé historky jsou poučné, ale já je takové neshledávám. Uznávám však, že jsou zábavné, a proto si přeji, abys mi je dál neustále vyprávěl."
"Králi!" pravil Trurl. "Chtěl jsi se ode mne dovědět, co je dokonalost a jak jí dosáhnout, avšak hluboké myšlenky a poučení, kterými mé příběhy zvučí, k tobě nepronikají. Toužíš po zábavě, nikoli po poučení, prosím - přesto má slova, která ti zvolna prosakují do mysli, působí a budou působit podobně jako časovaná bomba. Dovol tedy, abych ti popsal událost skoro pravdivou, spletitou a neobvyklou, kterou může využít i tvá korunní rada.

Poslyšte tedy příběh Rozpěra, krále Cembrů, Deutonů a Nehotovů, které zahubila jeho nevázanost. Rozpěr pocházel z mocného rodu Závitovou, který se dělil na dvě větve; Pravou, která panovala, a Levou, nazývaná též Levotočivá, od moci odstrčenou, a proto plnou nenávisti k vládcům. Jeho otec Vrutoun uzavřel morganatický sňatek s obyčejnou strojní šičkou, která přišívala podrážky ke svrškům, takže Rozpěr zdědil po přeslici sklony k ševcovské popudlivosti a po meči bojácnost spojenou s vilností. S tímto vědomím se nepřátelé trůnu, Leví Závitovci, rozhodli zařídit to tak, aby krále zahubily jeho vlastní choutky. Nastrčili mu tedy kybernýra jménem Chytrian, který se zabýval inženýrstvím duší. Rozpěrovi se zalíbil a jmenoval ho Korunním arcimudrcem. Chytrian obratně uspokojoval Rozpěrovy vášně se skrytou nadějí, že ho tím oslabí tak, až trůn osiří. Vystavěl mu tedy láskovnu a erotodrom, zasvětil ho do kyborgií, ale králův ocelový organismus všechno hýření vydržel, takže netrpěliví Leví Závitovci požadovali, aby jejich agent svými mistrovskými metodami urychleně dosáhl vytouženého cíle.
Na tajné poradě v zámeckém sklepení se jich zeptal: "Mám krále zkratovat nebo mu tak rozmagnetovat paměť, aby zešílel?"
"Nikdy!" odvětili. "Kralovražda na nás nesmí ulpět; ať se Rozpěr udáví vlastní chtivostí, ať ho pohltí a zahubí jeho choutky, nikoliv my!"
"Budiž," slíbil jim Chytrian, "připravím mu tedy osidla spletená ze snů; nejprve ho navnadím a vydráždím, aby se nachytal, a až k tomu dojde, sám bude prahnout po vysněném vzrušení, a až vstoupí do číhajících snů, užije si tam s erotomankou tak, že se živý do reálu nevrátí!"
"Dobře," oni na to, "nechlub se, kybernýre, protože nepotřebujeme slova, ale činy. Nechť se Rozpěr stane kralovrahem, tedy zhoubcem sama sebe!"
Kybernýr Chytrian tedy přistoupil k děsivému dílu. Pracoval celý rok, neustále požadoval od královského pokladníka další kusy zlata, mědi, platiny a bezpočet drahokamů; netrpělivému Rozpěrovi opakoval, že mu dělá něco, co určitě nemá žádný monarcha světa!
Po roce vyneslo z kybernýrovy dílny slavnostní procesí tři ohromné skříně, které postavili v předsíni královych soukromých komnat, protože neprošly dveřmi. Když Rozpěr uslyšel kroky nosičů a bušení, vyšel a uviděl u stěn ohromné, drahokamy vykládané skříně, čtyři sáhy vysoké a dva sáhy široké. První, čili Bílá skříň, byla z perloviny a vykládaná planoucím alabastrem, druhá, černá jako noc, celá z gagátu a achátu, třetí přetékala červení rubínů a spinelů. Nohy v podobě zlatých okřídlených gryfů, nablýskané veřeje, a uvnitř elektronické pletivo plné snů, které se snily samy sobě a nepotřebovaly k tomu žádného svědka ani účastníka. Když král uslyšel toto vysvětlení, velice se podivil a zvolal:
"Co mi to sem nosíš, Chytriane?! Proč se k čertu má něco zdát skříním? Co z toho budu mít? A vůbec,

jak víš, že se jim něco zdá?"
Chytrian se uctivě uklonil a ukázal mu řady zdířek podél veřejí, směřující shora dolů, a nápisy na perleťových tabulkách. Král užasle četl:
"Válečný sen s citadelami a dámami - Sen o dryáku-šviháku - Sen o rytíři Trsači a krásné Skleroldě, Metérově dceři -Sen o kybermaríně a kybermarinádě - Lože princezny Hopsalky - Starošlechta čili dělo bez prachu a koulí - Salto erotale čili amoristická akrobacie - Sladký sen v objetí Chobotinky mazlivě chápadlové - Perpetuum amorobile -Pojídání olověných knedlíků na nově - Snídaně s pannami a hudbou - Jak owattovat slunce, aby hezky hřálo - Svatební noc princezny Nedoidy - Sen o šrotu v botu - O kočkách - O Bohu - Ovocné kyborgie, například kyberády z padaných hrušek, kompot z blínu a parádní slivovice - Milování synovky s dcerovkou - Sen s topinkami, plný lásky a hýření -Mona Líza čili labyrint sladkého nekonečna."
Král přešel ke druhé skříni a četl:
"Sny - zábava i dřímání. A dál: Oběšenec a oběšenka - Pepř a sůl - Sekaná a kritika - Děvčátko dobytčátko - Do huby - Přikrývka s větráním - Kontemplačka - Ještě jednou do huby - Nohy znavené, špínou zatřené - Katechnika čili o stínání a vytínání - Hromobijec - Kyborginka - Komuchlání - Kybajadéra - Kyberner a kybernantka - Dostihy hurisek."
Inženýr duší Chytrian mu vysvětlil, že každý sen se zdá sám sobě jen do té doby, dokud někdo nestrčí svou zástrčku, kterou nosí na řetízku u hodinek, do příslušné zdířky, tím se totiž spojí se skříňovým snem a to tak dokonale, že tento sen prožívá jako skutečnost, zřetelně, hmatatelně a neodlišitelně. Krále Rozpěra to zaujalo, uchopil řetízek a bezděčně zapojil kontakt Bílé skříně u nápisu "Snídaně s pannami a hudbou". Jakmile se připojil, hned pocítil, jak mu na zádech vyrůstají trny a raší ohromná křídla, nohy a ruce se proměňují v pazoury s drápy, a z tlamy s řadami mohutných klů funí sirnatý dým s plameny. Hrozně se podivil a chtěl si odkašlat, ale z hrdla se mu vydral hromový ryk, až se země roztřásla. Podivil se ještě víc, otevřel široce oči, rozjasnil temnotu vlastním plamenným dechem a vidí, že mu v lektikách, zelených jako brčál, přinášejí panny - v každé sedí za záclonkami čtyři, voňavé, až se sliny sbíhají. Je už prostřeno, pepř i sůl připraveny, olízl se tedy, usadil pohodlněji a začal je postupně louskat z lektik jako oříšky, až se mu rozkoší oči zamžily. Poslední panna byla tak rostlá, tak dobrá, že zamlaskal. Pohladil se po břiše a chtěl si dát nášup, ale tu něco blýsklo a probudil se. Hledí - a stojí jako předtím v palácové předsíni vedle arcimudrce kybernýra Chytriana, a před ním blýskají drahokamy samosnící skříně.
"Povedly se panny?" ptá se Chytrian.
"Ovšem, ale co je s hudbou?"
"Chronometr ve skříni se zasekl," vysvětlil kybernýr. "Nechce si Vaše Výsost vychutnat jiný sen?"
Král pochopitelně chtěl, ale z jiné skříně. Přistoupil tedy k Černé a připojil se ke snu s názvem "O rytíři Trsači a krásné Skleroldě, Heterově dceři".
Hledí a vidí, že právě probíhá romanticko-elektrická epocha, on sám stojí v brnění v březovém háji a před ním leží právě přemožený drak, stromy šumí, větřík věje a říčka plyne. Pohlédl na svůj obraz na hladině a pochopil, že je Trsač, rytíř vysokého napětí, nesrovnatelný bohatýr. Měl na sobě zaznamenanou celou historii svého rytířství a pamatoval si ji stejně dobře jako svou. Západku přílby mu promáčkl ve smrtelné křeči trsačně přemožený Morbidor, chrániče holení mu nalomil Kyvet Mnohobil, náramemkové nýty ukousl před smrtí Prďoch Mordík, tělesnou konstrukci zprohýbal nárazem Monstrul Říjný, a také šroubení, náloketmky, svorky, přední i zadní spojky, křížení, zásuvky a nákoleníky nesly stopy pancéřových svárů. Pohlédl na hruď - ošlehaná blesky, zato záda nedotčená jako u dítěte, protože z bitvy ještě nikdy neutíkal. Upřímně řečeno mu to bylo fuk, protože tato sláva nehřála ani nemrazila; když si však rozpomněl na Skleroldu, vyskočil na koně a začal prohledávat sen křížem krážem. Tak dorazil ke tvrzi jejího otce, knížete Hetera. Pod ořem a jezdcem zaduněly trámy padacího mostu a kníže mu vyšel vstříc s otevřenou náručí - osobně jej uvítal a uvedl dovnitř.
Rytíř prahl po Skleroldě, ale nesluší se hned dotírat, a tu mu starý kníže povídá, že na zámek dorazil cizí rytíř, Vinidur z rodu Polymerovou, elastický šermíř, který sní o tom, aby se utkal v souboji se samotným Trsačem. A už kluzký a hbitý Vinidur k němu kráčí ve zbroji.
"Věz, že toužím po vysokonapěťové Skleroldě, co má bedra rtuťová a ňadra tvrdší diamantu, pohledu přímo magnetického! Je zaslíbena tobě, ale právě proto tě vyzývám k boji na život a na smrt, aby se

ukázalo, kdo z nás se s ní ožení!" A háže mu do obličeje bílou nylonovou rukavičku. "Svatba bude hned po turnaji," dodává knížecí otec. "Jak je libo," říká Trsač a Rozpěr v něm si myslí: "Hned po svatbě se seberu a vzbudím, co je mi po nich! Ale toho Vinidura mi tu byl čert dlužen!"
"Tedy ještě dnes, rytíři," praví Heter, "se utkáš zde na udusané zemi za svitu pochodní s Vinidurem Polymerevcem. A teď se odeberte do svých komnat."
Rozpěr v Trsačovi zneklidněl, ale co mu zbývalo? Odebral se do svého pokoje. Za chvíli tu někdo zaťukal na dveře a dovnitř se vkradla shrbená stará kyberodějnice. Pomrkává a takto hovoří:
"Nic se neboj, rytíři, získáš krásnou Skleroldu, ještě dnes ti pohoupá hlavu ve stříbrném klíně. Ve dne v noci sní jen o tobě! Jen si pamatuj, že musíš směle útočit, tak ti Vinidur neublíží a zvítězíš!"
"Tobě se to mluví, kyberodějnice," odpovídá rytíř, "ale co když dojde k nějakému zádrhelu? Dejme tomu uklouznu nebo včas neuhnu? Nesmím lehkomyslně riskovat! Znáš nějaké spolehlivé kouzlo?"
"Hihihi," chichotá se stařena. "Kdepak, ocelový pane! Žádná kouzla neexistují, ostatně je ani nepotřebuješ, protože vím, co se stane, a zaručuji ti, že zvítězíš raz dva!"
"Kouzlo by bylo lepší," řekl rytíř, "zvláště ve snu, ale - poslyš, neposlal tě Chytrian, jen tak pro jistotu?"
"Žádného Chytriana neznám," povídá kyberodějnice, "a nevím, o jakém snu mluvíš; bdíš, můj ocelový pane, a záhy se o tom přesvědčíš, až ti dá Sklerolda okusit svá magnetická ústa!"
"Podivné!" broukl Rozpěr a ani nezpozoroval, že kyberodějnice opustila komnatu stejně tiše, jako do ní vstoupila. "Že by nešlo o sen? Tak nějak mi to připadalo. Řekla, že bdím. Hm, těžko posoudit, ale musím zdvojnásobit pozornost!" A už se ozývají fanfáry, duní krok zbrojnošů, arkády jsou plné a všichni očekávají chrabré rytíře. Trsač tedy vstupuje do arény, kolena se mu podlamují a vidí, jak na něj sladce pohlíží Heterova dcera, okouzlující Sklerolda, ale teď není čas na cukrování. Na nádvoří vstupuje Vinidur, ozářený pochodněmi, a meče řinčí prvním zkřížením. Tu se Rozpěr ulekl, už se nejedná o žert, a ze všech sil se snaží vzbudit, avšak zbroj jej pevně svírá, sen ho nepouští - a protivník utočí! Stále rychleji řinčí ostří, Rozpěrovi už umdlévají ruce, když tu jeho soupeř vykřikne a zvedá zlomený meč; rytíř se na něj chce vrhnout, avšak on vybíhá z udusaného kruhu, zbrojnoši mu podávají jiný meč a v tomto okamžiku vidí Trsač, že se k němu blíží stará kyberodějnice a šeptá mu do ucha:
"Ocelový pane! Až se ocitneš u otevřené brány vedoucí na most, Vinidur skloní meč. Tu směle udeř a tvé vítězství je jisté!"
Došeptala a zmizela. A už přibíhá soupeř vyzbrojený novým mečem. Bojují, Vinidur buší jako cep na mlátě, ale slábne, odráží rány stále pomaleji, odkryl se, nastala vhodná chvíle, ale meč mu dále v dlani blýská a hrozí. Rozpěr se soustředil a pomyslel si: "K čertu se Skleroldou a jejími půvaby," načež se otočil a prchal do temné noci po spásném mostě, až trámy duněly. Vběhl do lesa, pronásledován vřavou a výkřiky hanby, a hlavou vrazil do stromu tak silně, že se mu v očích zajiskřilo. Zamrkal a vidí, že stojí v palácové předsíni před Černou samosnící skříní, a vedle něj se úkosem usmívá inženýr duší Chytrian. Tím úsměvem zakrývá velké rozčarování, protože trsačně-skleroldický sen byl pastí přichystanou na krále. Kdyby Rozpěr uposlechl rady staré kyberodějnice, Vinidur, který slabost jen předstíral, by ho u otevřené brány probodl, takže krále zachránila jen jeho zbabělost.
"Užil sis, Výsosti, u Skleroldy?" ptá se ten podrazník.
"Kdepak! Nechal jsem ji být, protože nebyla dost půvabná," řekl Rozpěr. "Navíc tam došlo k nějakému souboji. Chci sny bez rvaček a rozbrojů, rozumíš?"
"Jak si Vaše Výsost přeje," opáčí Chytrian. "Jen vybírej, pane, ve všech skříňových snech tě čekají samé rozkoše..."
"Uvidíme," řekl král a připojil se ke snu s názvem "Lože princezny Hopsalky". Vidí překrásnou komnatu, celou pozlacenou. Křišťálovými okny proudí záře jako pramenitá voda, a v perleťovém budoáru stojí princezna, zívá a chystá se ke spánku. Král Rozpěr se podivil a chce si hlasitě odkašlat, aby na sebe upozornil, ale nedokázal ani vydechnout - nemá snad ucpaná ústa? Chce si je ohmatat, ale nejde to, chce pohnout nohou, také bez úspěchu, ulekl se a rozhlíží, kam by se posadil, protože strachem zeslábl - ale není to možné. Princezna zatím zívla jednou, podruhé, potřetí a když přemožena ospalostí padla do lože, Rozpěr se celý zatřásl, protože právě on byl ložem princezny Hopsalky! Princeznu zřejmě trýznily neklidné sny, stále se převracela, rukama strkala do krále a nakonec ho tak kopala, že strašný hněv se zmocnil královy osoby, snem proměněné v lože. Král bojoval s touto svou podstatou s takovým úsilím,

že panty povolily, spáry se rozlezly, nohy se rozjely, princezna s výskotem spadla na podlahu, a on sám, vlastním rozpadem probuzen, vidí, že opět stojí v palácové předsíni a vedle něj se uctivě uklání kybernýr Chytrian.
"Ty nešiko!" vykřikl král. "Co si to dovoluješ? Copak to jde?! Mám být něčí postelí? Zapomínáš se, ohavo!"
Zalekl se Chytrian králova hněvu a prosí, aby král ochutnal jiný sen, omlouvá se za omyl a švadroní tak dlouho, až udobřený Rozpěr se napojil na sen s názvem "Sladký sen v objetí Chobotinky mazlivě chápadlové". Hledí a vidí, že stojí mezi čumily na velkém náměstí, kudy prochází průvod v hedvábí a musel inu, s naparáděnými slony a ebenovými lektikami; uprostřed nesou jednu, podobající se zlaté kapličce, a v ní za osmerou záclonou okouzlující postavu ve své andělské ženskosti, s lesklými líčky, galaktickým vzezřením, s tak vysokofrekvenčními náušnicemi, že krále až zamrazilo a chtěl se zeptat, co je to za osobu, krásy a stavu přímo nebeského, ale než stačil otevřít ústa, uslyšel obdivný šum davu: "Chobotinka! Jede Chobotinka!"
Právě se totiž s velkou pompou a nádherou slavily zásnuby královské dcery se zámořským rytířem jménem Šnupan.
Král se podivil, že není tím rytířem, a když průvod přešel a zavřely se za ním brány paláce, vydal se s ostatními do nedaleké hospody a tam spatřil Šnupana v damascénských pantalonech pobitých zlatými cvočky a s prázdným džbánkem od iontoforézy v ruce. Ten zamířil přímo k němu, objal jej, přitiskl k hrudi a vášnivě mu zašeptal do ucha:
"Mám schůzku s princeznou Chobotinkou na zámeckém nádvoří u trnitých keřů před rtuťovou fontánou, o půlnoci, avšak nemohu jít, protože jsem se radostí opil, a tedy tě prosím, neznámý hoste, který se mi podobáš jako vejce vejci, jdi místo mě, polib princezně ruku jako Šnupan, a poznáš mou vděčnost!"
"Proč ne?" řekl král po krátké úvaze. "Můžu jít. Hned?"
"Ano, a pospěš si, protože půlnoc se už blíží, jen si zapamatuj, že král o tomto setkání neví, aniž kdo jiný, jen princezna a starý portýr. Až tě zastaví, strč mu do ruky tento váček dukátů, a pustí té bez ptaní!"
Král přikývl, popadl váček s dukáty a běžel přímo do zámku, protože hodiny právě ohlásily houkáním kovových výrů půlnoc. Jak duch proklouzl přes padací most, nahlédl do hlubiny příkopu, přikrčením se vyhnul špičatým hrotům mříže v bráně - a na nádvoří, u trnitého keře před fontánou tryskající rtutí, zahlédl v zářivém měsíčním svitu okouzlující princeznu Chobotinku, tak žádoucí, až se celý zachvěl.
Když to chvění a třas snícího monarchy v palácové předsíni zahlédl Chytrian, tiše se ušklíbl a zamnul si rukama v přesvědčení, že králova záhuba se blíží, dobře totiž věděl, jakou silou sevře nešťastného milence sépiová milenka Chobotinka. Znal, jakými přísavkami-mazlivkami ho vtáhne do snu, aby z něj už nikdy nevyplul. Rozpěr, prahnoucí po princezninč objetí, se plížil podél zdi ve stínu arkád, pod kterými andělsky zářila ve svitu měsíce, když tu mu cestu zahradil halapartnou starý portýr. Král zvedl ruku s dukáty, ale když pocítil jejich milou a velkou tíhu, začal litovat. Cože, pro jedno objetí prošustrovat takové bohatství?
"Dostaneš dukát," řekl a rozvázal váček, "když mě pustíš."
"Deset," odpověděl portýr.
"Deset dukátů za takovou chviličku? Blázníš?" zasmál se král.
"Levnější to nebude."
"Neslevíš ani dukát?"
"Ani jeden, pane."
"No tohle!" vykřikl král, který byl ve své ševcovské podstatě lakomec. "Ty jsi ale drzoun! Nic ti nedám, lumpe!" Portýr ho tedy praštil halapartnou, až Rozpěrovi zadunělo v hlavě a propadl se arkádami, nádvořím, padacím mostem a celým snem do nicoty, aby v příští vteřině otevřel oči vedle Chytriana před skříní snů. Kybernýr se nesmírně podivil a v duchu si spočítal, že už podruhé neuspěl, poprvé kvůli králově zbabělosti, nyní kvůli jeho lakotě. Zatvářil se však příjemně a dál prosil krále, aby potěšil svou duši jiným snem.
Král si tedy vybral "Sen o dryáku-šviháku".
Rázem se stal Paralýzem, vládcem Epilepontu a Malacie, přestárlým roztřeseným starcem, nemravným zpustlíkem, v duši se zločinnými choutkami po orgiích. Co z nich však člověk má, když klouby bolí, ruce

ani nohy neposlouchají hlavu! "Třeba se to zlepší," pomyslel si a hned poslal vůdce svých vojsk, degenerály Eklamptona a Torturia, aby všechno ničili a pálili, loupili a do zajetí brali. Šli, rozsekali, vypálili, oloupili, a nyní se vracejí se slovy:
"Náš pane a vládce! Rozsekali jsme i vypálili, a tady přinášíme válečnou kořist a zajatce: krásnou Adorantku, kněžnu Eniků a Beniků, i s jejím pokladem."
"Cože? S pokladem?" roztřásl se král. "Kde je? Nic nevidím! Co tu tak praská a šustí?"
"Tu je, na této trůnní pohovce, Vaše Výsosti!" vykřikli chórem degenerálove. "Praskání způsobují pohyby zajatkyně, zmíněné kněžny Adorantky, na perlovém čalounění! A šustí její zlatem protkávaný háv; to vše proto, že krásná Adorantka hořekuje nad svým ponížením."
"Cože? Ponížení? To je dobře, moc dobře!" zasípal král. "Přiveďte ji, abych ji objal a zneuctil!"
"To Vaše Výsost ve státním zájmu nemůže!" zasáhl královský velkomedikus.
"Jakže? Nesmím ji zneuctít a znásilnit? Blázníš? Já něco nesmím? A co jsem celý život dělal?"
"Právě proto, Výsosti!" domlouval mu velkomedikus. "Vaši Výsost by to mohlo vyčerpat!"
"Opravdu? Nu, tak mi podejte to... sekeru, a já ji to... setnu..."
"Vaše Výsost promine, ale ani to není záhodno jako příliš namáhavé."
"Cože? Jakže? K čemu je mi tedy kralování?!" vychroptěl zoufalý král. "Vyléčte mě! Posilněte! Ať omládnu a můžu... to... jako kdysi... Nebo vás všechny hned... to!"
Dvořané, degenerálové i medikusové se ulekli a začali pátrat po metodách, které by krále omladily. Nakonec přivolali na pomoc samotného přemoudrého Kalkula. Přišel a tázal se krále:
"Co si Majestát vlastně přeje?"
"Cože? Co? To je dobré!" chroptí král. "Chci pokračovat v prostopášnosti a smilné nevázanosti, hlavně však zneuctít kněžnu Adorantku, kterou držím v temnici. To chci!"
"K tomu vedou dvě cesty a dvě metody," vece Kalkul. "Buď si Vaše Výsost zvolí dostatečně vznešenou osobu, která per prouum udělá to, co si Vaše Výsost přeje, přičemž bude s touto osobou spojena kabelem, takže všechno bude vnímat jako vlastní konání. Nebo je třeba povolat starou kyberodějnici, žijící v lese za městem v chaloupce na kuří nožce; je totiž zkušená geriatrice a zabývá se léčením seniorů!"
"Vskutku? Nu, nejprve zkusíme ten kabel!" zasípal král. A co přikázal, hned učinili: velitele osobní gardy spojili elektrikáři s Majestátem a král mu okamžitě přikázal přeříznout mudrce Kalkula, protože tento čin mu připadal mimořádně ohavný, a po jiných netoužil. Prosby a nářky mudrci nikterak nepomohly, avšak během řezání se na kabelu prodřela izolace, takže král vychutnal jen první polovinu katova zásahu.
"Nešikovná metoda, správně jsem učinil, když jsem toho lžimudrce rozřezal!" zachrchlal Majestát. "Přiveďte tu starou kyberodějnici z chaloupky na kuří nožce!"
Dvořané se rozběhli do lesa a král zakrátko uslyšel takovouto tesknou písničku:
"Starce léčím! Uzdravuji, kurýruji, regeneruji, opravuji, po slávě nemám touhy, všem mažu klouby, na třas lidí v důchodu mám perfektní metodu, a nejlepší věštba je má zdravotní služba!"
Kyberodějnice vyslechla královy stesky, hluboce se před trůnem uklonila a řekla:
"Pane a králi! V modravé dáli za Lysou horou je studánka, ze které vytéká pramínek ricinového oleje; z něj se dryák-švihák zhotovuje, který silně omlazuje - jedna lžička hned o čtyřicet sedm let! Je však třeba bedlivě dbát a nenapít se moc, při předávkování může totiž člověk omládnout přespříliš, takže docela zmizí. Svol, pane, a já ti ten vyzkoušený prostředek namíchám!"
"Výborně!" souhlasí král. "A připravte kněžnu Adorantku, ať ví, co ji čeká!"
Rytíři jedou pro ricinový olej, mixtury se míchají, dýmy dýmají a mlhy mlží nad kotlem staré kyberodějnice, která posléze pádí k trůnu, padá na kolena, podává monarchovi pohár naplněný až po okraj tekutinou lesklou jako rtuť a mocným hlasem pronáší:
"Králi Paralýze! Toto je dryák-švihák, který omlazuje, posilňuje, dodává bojovou odvahu a sílu k milování do skonání; tomu, kdo pohár vyzunkne, se nikdo v celé Galaxii nevyrovná v hradech pálení a panen mámení! Pij ve zdraví!"
Král uchopil pohár a uronil několik kapek na svou podnožku, která hned nadskočila, poskočila a už se vrhá na degenerála Eklamptona, aby ho znásilnila a zneuctila! Servala z něj šest hrstí vyznamenání, jen se od nich blýskalo.
"Jen směle pij, Výsosti!" pobízí kyberodějnice. "Sám vidíš jeho zázračné účinky!"

"Napij se první," káže král tichým hlasem, je totiž prastarý. Kyberodějnice se poděsila, ustupuje, odmítá, ale už se jí na králův pokyn tři pacholci chopili a trychtýřem jí násilím do úst pár kapek čirého odvaru nalili. Luplo to a zakouřilo! Hledí dvořané, hledí král, ale nic nevidí - po kyberodějnicí ani stopy, jen černá ožehnutá díra zbyla v podlaze, a tou je vidět další díra, už mezi skutečností a snem; z této díry trčí něčí noha v parádní botě, s ohořelými ponožkami a stříbrnou přezkou, kterou asi poleptala kyselina, protože zčernala. Noha, ponožka i bota náležejí Chytrianovi, arcimudrci krále Rozpěra. Jed, který kyberodějnice nazývala dryák-švihák, měl takovou sílu, že nejen ji a podlahu, ale i samotný sen skrz naskrz propálil, a jak stříkl až na Chytriana, lýtko mu nepěkně popálil. Král se chtěl v ohromném úděsu probudit, ale k Chytrianovu štěstí ho degenerál Torturius stačil uhodit palcátem do hlavy, takže král si po probuzení nic nepamatoval. Ale už potřetí unikl ze sna zrádcem nalíčeného, tentokrát zásluhou nesmírné nedůvěry ke všem lidem.
"Něco se mi zdálo, ale nevzpomínám si co," řekl král, když opět stanul před samosnící skříní. "Ale proč poskakuješ na jedné noze a držíš se za druhou, kybernýre?"
"To je kyberismus, Vaše Výsosti, zřejmě se změní počasí..." jektal zrádný arcimudrc a dál ponoukal krále, aby se seznámil s dalším snem. Rozpěr se zamyslel, prolistoval "Snový seznam" a vybral si "Svatební noc princezny Nedoidy". A zdálo se mu, že čte u ohně knihu, vyprávějící vybranými slovy, červenými literami na zlaceném pergamenu o princezně Nedoidě, která před pěti staletími vládla v Dandélii; o jejím Ledovém lese, Spirálové věži, Halasící voliéře, Velkooké pokladnici a především o její neobyčejné kráse a ctnosti. Rozpěr nesmírně zatoužil po této krasavici a vášně v něm vzplanuly žhavým plamenem, až mu ohnivý lesk zřítelnice zevnitř rozjasnil. Vyrazil do hlubin snu hledat Nedoidu, ale nikde nebyla, a jen nejstarší roboti si vzpomínali na existenci této panovnice. Znaven putováním dorazil konečně uprostřed královského hvozdu, místy pozlaceného, k ubohé chatrči. Vstoupil dovnitř a spatřil starce v hávu jako padlý sníh. Ten při pohledu na krále vstal a oslovil ho:
"Nedoidu hledáš, nešťastníče! A přece víš, že už pět set let nežije, planá a marná je tedy tvá vášeň! Jediné, co mohu pro tebe učinit, je to, že ti ji ukáži, ale ne opravdovou, leč vymodelovanou metodou digitální, nelineární, stochastickou a básnickou, tady v té Černé skříni, kterou jsem si ve volném čase zhotovil z pralesního haraburdí!"
"Ano, ukaž mi ji, ukaž!" zvolal král. Stařec přikývl, vyčetl z knihy príncezniny souřadnice, naprogramoval ji i celý středověk, zapnul proud, otevřel nahoře na Černé skříni malý průzor a vyzval Rozpěra:
"Hleď a mlč!"
Král se předklonil a opravdu spatřil nelineárně a binárně vymodelovaný středověk, v něm zemi Dandélii, její Ledový les a princeznin palác se Spirálovou věží, Halasící voliérou a Velkookou pokladnicí v podzemí, i samotnou Nedoidu, jak se půvabně a pravděpodobnostně prochází vymodelovaným lesem, a průzorem ve víku Černé skříně bylo vidět, jak pletivo jejího těla, uvnitř červené a zlaté, tiše šumí elektrickými výboji, když vymodelovaná princezna trhá vymodelované květy a prozpěvuje si vymodelovanou písničku. Rozpěr vyskočil na skříň, bušil do jejího víka a dral se do průzoru, protože ve svém šílenství chtěl proniknout do světa uzavřeného ve skříni. Avšak stařec rychle vypnul proud, stáhl krále dolů a řekl:
"Třikrát šílený! Po nemožnosti prahneš, protože bytost zhotovená z reálné hmoty nemůže proniknout do světa, který je pouze vířením a kroužením binárních prvků v digitálním, nelineárním a diskrétním modelu!"
"Ale já musím, musím!" vřeštěl Rozpěr celý bez sebe a bušil hlavou do Černé skříně, až zprohýbal plechy. Stařec tedy děl:
"Pokud je tvá vášeň tak vášnivá, umožním ti styk s princeznou Nedoidou, ale věz, že přijdeš o svou současnou podobu, budu ti totiž muset vzít míru podle tvých souřadnic a vymodelovat tebe samotného, atom po atomu, načež tě naprogramuji a tak se staneš součástí onoho středověkého vymodelovaného světa, který existuje ve skříni a bude v ní existovat tak dlouho, dokud vystačí elektřina v drátech a žhaveni anod a katod; avšak ty, který tu stojíš přede mnou, zahyneš a nebudeš ničím jiným než formou jistých proudů, víncích pravděpodobnostně, půvabně, diskrétně a nelineárně!"
"Mám ti věřit?" zeptal se Rozpěr. "Jak se dozvím, že jsi vymodeloval mě a ne někoho jiného?"
"Uděláme tedy zkoušku," prohlásil stařec. Potom ho zvážil a změřil, jak to dělává krejčí, ale důkladněji, vzal totiž míru každému jeho atomu, nakonec naprogramoval skříň a řekl:

"Viz!"
Pohlédl král průzorem a vidí sám sebe, jak sedí u ohně, čte knihu o princezně Nedoidě, jak ji běží hledat, vyptává se, až uprostřed pozlaceného hvozdu nalézá chatrč a v ní starce, který ho vítá slovy:
"Nedoidu hledáš, nešťastníče!" A tak dále.
"Snad jsem tě přesvědčil," řekl stařec a vypnul proud. "Nyní tě tedy naprogramuji do středověku po bok překrásné Nedoidy, abys s ní snil věčný sen nelineárního a digitálního modelování..."
"No dobře," namítl král, "ale to je můj pouhý obraz, ne já sám, protože jsem tady a ne ve skříni!"
"Hned tu nebudeš!" utěšil ho stařec, "protože se o to postarám..." a s těmito slovy vytáhl zpod lůžka kladivo, těžké, ale příhodné do ruky.
"Až budeš objímat milovanou," vysvětlil mu stařec, "zajistím, abys nebyl dvakrát, jednou tady a podruhé ve skříni, a to způsobem docela prostým, starým a jistým. Předkloň se tedy, pane..."
"Napřed mi ale ještě jednou ukaž Nedoidu," řekl král, "chci si totiž ověřit dokonalost té metody..."
Stařec mu ukázal Nedoidu průzorem Černé skříně. Král hleděl, zíral a nakonec usoudil:
"Popis ve staré knize silně přehání. Neříkám, že není hezká, ale ne tak mimořádná, jak uvádějí staré kroniky. Na shledanou, starče..." A otočil se k odchodu.
"Cože? Kam jdeš, šílence?!" vykřikl stařec s kladivem v ruce, protože král už rázoval ke dveřím.
"Kamkoliv, jen ne do skříně," odsekl Rozpěr a vyšel ven. V téže chvíli mu sen praskl pod nohama jako mýdlová bublina a spatřil proti sobě hrozně rozčarovaného Chytriana v předsíni. Málem se už dostal do Černé skříně, odkud by ho arcimudrc nikdy nevypustil...
"Milý kybernýre, v těch tvých snech s dámami je moc potíží," řekl král. "Buď mi nabídneš takový, v němž láska probíhá bez velkých starostí, nebo tě vyženu z paláce i s tvými skříněmi!"
"Pane! Mám tu pro tebe sen jako ulitý, mimořádně kvalitní, jen ho načni a sám se přesvědčíš!" lísal se Chytrian.
"Který sen tak vychvaluješ?" ptá se král.
"Tento, pane," odpovídá arcimudrc a ukazuje na perleťovou tabulku s nápisem: "Mona Líza čili labyrint sladkého nekonečna". A sám bere zástrčku, houpající se králi na řetízku, aby ji bez meškání strčil do dírek, protože vidí, že to má nahnuté. Rozpěr se totiž vyhnul věčnému uzavření do Černé skříně, nepochybně pro svou tupost, která mu znemožnila patřičné zamilování do vnadné Nedoidy.
"Počkej," řekl král, "já sám!"
A zastrčil zástrčku. Vstoupil do snu a vidí, že i nadále je sám sebou, Rozpěrem, který stojí v palácové předsíni a vedle něj kybernýr Chytrian, který mu říká, že nejchlípnější sen se nazývá Mona Líza, protože přivádí nekonečno žen; poslechl ho tedy, připojil se a rozhlíží se po té Mona Líze, protože se mu už dělá mdlo z touhy po jejím lahodném laskání, ale v dalším snu se opět ocitl v předsíni vedle korunního arcimudrce, rychle se tedy připojil ke skříni a pronikl do dalšího snu, opět stejného: předsíň, v ní skříně, kybernýr i on sám. "Copak sním?" zvolal a připojil se; opět předsíň se skříněmi a Chytrianem, ještě jednou - a totéž, a zase a zase, pořád rychleji. "Kde je Mona Líza, podvodníku?!" zavřeštěl a vytáhl zástrčku, aby se probudil, ale kdepak! Je dál v předsíni se skříněmi. Zadupal a začal sebou zmítat ze sna do snu, od skříně ke skříni, od Chytriana k Chytrianovi, a chvíli už nechtěl nic jiného než se vrátit do skutečnosti, k milovanému trůnu, k palácovým intrikám a prostopášnostem, zástrčky naslepo vypínal a zapínal. "Pomoc!" volal, a také: "Král je v nebezpečí!" a "Mona Lízo! Haló! Holá!", poskakoval strachem, dral se do všech koutů a hledal tam škvíru, která by ho přivedla do reality - avšak všechno marně. Nevěděl, proč tomu tak je, byl totiž příliš nerozvážný, ale tentokrát ho nedokázaly zachránit tupost, bázlivost ani hanebné sklony. Zapletl se totiž do příliš mnoha snů, které ho tak omotaly svými sítěmi, takže i když některou protrhl, jak vší silou rumploval, nijak mu to nepomohlo, protože se propadl do hlubin dalšího, a když vytrhl zástrčku ze skříně, byly obě jen vysněné, a když bušil do Chytriana vedle sebe, i ten byl pouze jeho noční můrou. Rozpěr se začal zmítat a skákat na všechny strany, ale všude byly jen sny a sny, veřeje, mramorové podlahy, závěsy zlatem vyšívané, lampasy, bambasy, i on sám - všechno bylo jen přeludem, zdáním a čirou představou. Začal v této snové bažině váznout, bloudit v jejím labyrintu, ale třebaže ještě vyhazoval a kopal, i kopance byly jen snové. Rozbil Chytrianovi hlavu - zbytečně, protože neryčel ve skutečnosti a nevolal doopravdy, a když se celý popletený v jednu chvíli opravdu prodral do skutečnosti, nedokázal ji odlišit od snu, znovu použil zástrčku a vklouzl zpátky do

snu. Muselo tomu tak být a marně žebronil o probuzení, nevěděl totiž, že "Mona Líza" je ďábelská zkratka slova "monarcho-lýza", tedy "královské rozpouštění", což byla ze všech zrádným Chytrianem připravených léček nejúděsnější..."
Takový znepokojivě didaktický příběh vyprávěl Trurl králi Mučidlavovi, kterého z něj rozbolela hlava, a proto konstruktora ihned propustil poté, co jej vyznamenal řádem svaté Kyberny, s liliovým znakem zpětné vazby v zeleném poli vykládaném drahocennou informací.<

Tu král Genialon podal Trurlovi pohár plný iontů, skvěle říznutý vlnou pravděpodobnosti, blýskající antifotony, ten jej vyprázdnil a dal znamení. Tu přijel do středu jeskyně třetí stroj, uklonil se a elektronickým, otáčivým a modulovaným hlasem řekl:

>Toto je příběh o tom, jak veliký konstruktér Trurl vyvolal pomocí starého hrnce lokální fluktuaci a k čemu to vedlo.
V souhvězdí Mandlu byla spirální galaxie a v té galaxii černé mračno a v tom mračnu pět šestinásobných hvězdokup a v páté hvězdokupě fialové slunce, velice staré, dokonce přisleplé, a kolem toho slunce kroužilo sedm planet a třetí měla dva měsíce, a na všech těch sluncích, hvězdách, planetách a měsících probíhaly v souladu se statistickým rozdělením různé různosti a různůstky, a na druhém měsíci třetí planety fialového slunce páté hvězdokupy černého mračna spirální galaxie v souhvězdí Mandlu bylo smetiště, jaké se vyskytuje na každé planetě nebo měsíci. Bylo docela obyčejné, tedy plné smetí a jiných odpadků, a vzniklo tak, že Glauberští Aberové se vodíkově a nukleárně pobili s Liliovskými Albumenty, čímž se jejich mosty, cesty, domy, paláce i oni sami změnili ve čmoud a kousky plechu, které meteoritový vítr svál na místo, o kterém hovoříme. Stovky staletí se na tom smetišti nic nedělo, a když jednou došlo k zemětřesení, polovina smetí zespodu vyplynula nahoru a druhá polovina, která byla nahoře, spadla dolů, což samo o sobě nemělo větší význam, avšak souviselo to s jistým úkazem vyvolaným tím, že proslulý konstruktér Trurl při letu touto končinou byl oslněn kometou s jiskřícím ohonem.
Bránil se tehdy tím, že oknem hvězdoletu vyhazoval všechno, co mu přišlo pod ruku, tedy cestovní šachy s dutinami naplněnými kdysi koňakem, sudy na prach, který se nepodařilo udat varlajům z planety Chlorely, i různé nádobí, mezi jiným i starý hliněný hrnec.
Tento hrnec získal rychlost v souladu s gravitačními zákony a urychlen ohonem komety spadl na svahu nad smetištěm do louže, sklouzl po blátě, sjel dolů do smetí a povalil prorezlý plíšek, který ovinul měděný drát, přičemž mezi okraje plíšku spadly kousky slídy, takže vznikl kondenzátor, a drát, který omotal hrnek, vytvořil zárodek solenoidu, kdežto kámen postrčený hrnkem postrčil kus železa, vlastně starého magnetu, a tímto pohybem vznikl proud, který přesunul šestnáct dalších plíšků a smetištních drátů; také se tam rozpustily sírany a chloridy, jejich atomy se nalepily na jiné atomy, promíchané molekuly začaly sedat na jiné molekuly, až uprostřed smetiště vznikl Logický obvod, pak dalších pět a navíc osmnáct tam, kde se hrnec nakonec rozpadl na kusy, a večer vylezl ze smetiště vedle mezitím už vyschlé louže takovým náhodným způsobem vytvořený Mišmaš-Samosyn, který neměl otce ani matku, ale byl svým vlastním synem, jeho otcem byl totiž Náhodný zásah a matkou Entropie. Vyškrábal se Mišmaš ze smetiště, přičemž si vůbec neuvědmoval, že pravděpodobnost jeho vzniku byla jedna ku stosupergigacentilionům na hexaseptiliontou, a šel kupředu až k další louži, která ještě nestačila vyschnout, takže se v ní mohl prohlédnout. Poklekl na jejím okraji a na hladině spatřil svou náhodnou hlavu s ušima jako zdrclé vánočky, levé šišaté a pravé natržené, svůj nahodilý trup, který se ukoulel z plechů, plíšků a plíšečků, částečně válcovitý, protože se ze smetiště částečně vykutálel, a uprostřed užší, protože se tam překulil přes kámen ležící na okraji smetiště, uviděl také své smeťové ruce a odpadkové nohy, přepočítal je a v důsledku souhry okolností jich měl po páru, dále své oči, které byly náhodou také dvě, takže Mišmaš-Samosyn se sám sobě nesmírně zalíbil, vzdychl nad štíhlostí svého pupku, dvojitostí končetin, kulatostí hlavy, a hlasitě zvolal:
"Vskutku jsem zázračný, dokonce dokonalý, což jasně dokazuje Dokonalost Veškerého Stvoření! Ó, jak dobrý musí být můj Stvořitel!"
A kulhal dopředu, přičemž ztrácel nedotažené šroubky (neměl je totiž kdo utáhnout) a s pobrukováním hymnu na počest Předřádové harmonie po sedmi krocích zakopl, protože špatně viděl, padl zpátky na

smetiště, a dalších tři sta čtrnáct tisíc let se nic nedělo, jen se rozpadal a korodoval, jelikož se praštil do hlavy a zkratoval, takže bylo po něm. Po této době jistý kupec, převážející anemonky pro Budvinohy z planety Nevelký, se poblíž fialového slunce pohádal se svým příručím a hodil po něm botu, která rozbila okno a vyletěla ven, přičemž dráhu této boty ovlivnila kometa, co kdysi oslnila Trurla a nyní se opět ocitla na stejném místě. Tato bota v pomalých otáčkách dopadla na měsíc, jen nepatrně ožehnutá třením o atmosféru, odrazila se od svahu a nakopla ve smetí ležícího Mišmaše-Samosyna přesně takovou silou a pod takovým úhlem, že se odstředivou silou, zkroucením a celkovým rotačním momentem znovu uvedla do činnosti odpadkový mozek této náhodné bytosti. Došlo k tomu proto, že nakopnutý Mišmaš-Samosyn upadl do nedaleké louže a rozpustil v ní své chloridy a jodidy, až mu elektrolyt zabublal v hlavě, čímž v ní vznikl proud bloudící sem a tam, až jako výsledek tohoto bloudění - kroužení Mišmaš usedl v blátě a pomyslel si: "Zdá se, že existuji!"
Nebyl však schopen vymyslet nic jiného dalších šestnáct století, jen ho kropil déšť a bušily do něj kroupy, a narůstala mu entropie, ale po tisíci pěti stech dvaceti letech nějaký ptáček přelétající smetiště si ze strachu před pronásledujícím dravcem pro zvýšení rychlosti ulevil a zasáhl Mišmaše do čela, čímž došlo k vybuzení a zesílení, Mišmaš kýchl a řekl si:
"Opravdu existuji! O tom není nejmenších pochyb! Zůstává však otázka, kdo to vlastně říká? To znamená: kdo jsem? Jak nalézt odpověď? Vskutku! Kdyby kromě mě existovalo ještě něco, cokoli, s čím bych se mohl porovnat a poměřit - bylo by lépe, bohužel nic není, protože vidím, že absolutně nic nevidím! Jsem tedy pouze já a tvořím veškerenstvo, jelikož můžu myslet nač chci, ale čím vlastně jsem: prostorem pro myšlení nebo jak to je?"
Ve skutečnosti totiž neměl žádné smysly, jelikož se mu v uplynulých staletích pokazily a porozpadly, protože milenka Chaosu, nelítostná Entropie, je neúprosná vládkyně. Mišmaš tedy neviděl matečnou louži, rodné bláto ani svět, nevzpomínal si, co se s ním dosud dalo, a dokázal už jen myslet. To jediné svedl, tedy se tím zaobíral.
"Bylo by záhodno," řekl si, "zaplnit prostor, kterým jsem, a tak změnit jeho nesnesitelnou jednotvárnost. Tedy něco vymysleme; až to vymyslíme, vymyšlené se uskuteční, protože neexistuje nic jiného kromě našich myšlenek." Jak je vidět, nabyl sebedůvěry, protože o sobě uvažoval v plurálu.
"Je možné," řekl si, "aby existovalo něco mimo mě? Na okamžik předpokládejme, ač to zní nepravděpodobně, ba přímo bláznivě, že ano. Ať se to jiné nazývá Gozmoz a já jsem jeho částí!"
Tu se zarazil, záležitost uvážil, a hypotéza mu připadala naprosto nezdůvodnitelná. Postrádala jakékoli důkazy, argumenty, předpoklady, uznal ji tedy za čirý výmysl, velikášství, velice se zastyděl a řekl si:
"O tom, co je mimo mě, pokud tam vůbec něco je, nic nevím. Kdežto o tom, co mám uvnitř, budu vědět hned, jak si to pomyslím, kdo totiž, když ne já sám, by se měl vyznat v mých myšlenkách?!" A vymyslel Gozmoz podruhé, avšak tentokrát jej umístil do svého duchovního nitra; připadalo mu to mnohem skromnější, správnější a víc odpovídající situaci. Potom tento svůj Gozmoz začal zaplňovat promyšlenými rozličnostmi. Nejprve, protože ještě neměl praxi, vymyslel Korálkáře, kteří se zabývali vším možným, a Poklepkáře, co milovali švaje. Poklepkáři se s Korálkáři okamžitě servali o švaje, až Mišmaše-Smeťaře rozbolela hlava a z celého stvoření světa mu zůstala jen migréna.
Do dalších tvůrčích experimentů se tedy pustil obezřetněji. Vymýšlel základní prvky, jako vzácný plyn čili dokonalý prvek calsonium a duchovní prvek dumalium, rozmnožoval podstaty, přičemž se občas mýlil, ale po několika staletích už získal určitou zručnost a vymyslil docela solidní Gozmoz, ve kterém trávily život rozličná plémě, existence a úkazy; bylo v něm docela fajn, protože tomuto Gozmozu vytvořil velice liberální zákony, jelikož se mu zajídala myšlenka přísné zákonitosti, kasárenských předpisů, uplatňovaných Matkou Přírodou (přestože ji neznal a nic o ní nevěděl).
Samosynův svět byl tedy plný rozmanité velkoleposti, jednou v něm něco probíhalo tak a podruhé docela jinak, rovněž bez příčiny. Pokud měl v tomto světě někdo zahynout, vždycky se tomu dalo nějak vyhnout, protože Mišmaš se rozhodl nepřipouštět neodvolatelné události. V jeho mysli se tedy po celá staletí dobře vedlo Gondralům a Kaleusům, kteří dobývali calsonium, Klofundrům, banálům i Dostačům. Za tu dobu upadly Mišmašovi jeho smeťové ruce a odpadkové nohy, kolem jeho kdysi hrdého trupu se voda v louži zbarvila do rezava a pomalu klesal do bahnitého jílu. Přitom pečlivě rozmisťoval nová souhvězdí ve věčné temnotě svého vědomí, totiž Gozmozu, důsledně a nezištně dbal o to, aby

neopominul nic, co svým myšlením stvořil. Třebaže ho z toho bolela hlava, neustával, protože se cítil svému Gozmozu potřebný a pociťoval k němu velký závazek. Avšak rez mu mezitím prožrala povrchové plechy, což ovšem netušil, a dno Trurlova hrnce, které ho před tisíciletími oživilo, se kolébalo na hladině louže a pomalu se blížilo k jeho nešťastnému čelu, které jediné z vody vyčnívalo. A v okamžiku, kdy si Mišmaš právě vybájil průsvitnou, hodnou Baucis a jejího věrného Ondragora, a kdy oba putovali mezi temnými slunci jeho představivosti za obecného mlčení všech národů Gozmozu včetně Korálkářů a tiše na sebe volali, praskla zrezivělá lebka lehkým nárazem hrnce postrčeného větrem, do měděných závitů vnikla špinavá voda a uhasila elektřinu logických obvodů, takže Mišmašův Gozmoz dokonale zanikl. A ti, kteří způsobili jeho vznik, se stejně jako zbytek světa o tom nikdy nedověděli.<

Černý stroj se uklonil, kdežto král Genialon se trošku posmutněle a hluboce zamyslel, až besedníci začali pohlížet na Trurla nevraživě za to, že omámil královu mysl takovým příběhem. Král se však záhy usmál a zeptal se:
"Máš ještě něco schovaného v záňadří, můj milý stroji?"
"Pane, povím ti příběh překrásně bezedný Chloriana Teorita, dvou přízvisek to Klapostola, intelektrika a mamonského myslíře," uklonil se hluboce stroj.

>Stalo se, že proslulý konstruktér Klapacius zatoužil si vydechnout po ohromném úsilí (zhotovil totiž králi Hrobomilovi Neexistující stroj, což je ovšem jiný příběh) a dostal se na planetu Mamonidů, kde se porůznu procházel v hledání samoty, až na okraji borového lesa uviděl divokým kyberoštím zarostlou chajdu, ze které vycházel kouř. Chtěl se jí vyhnout, ale když zahlédl před ní stojící prázdné soudky od inkoustu, překvapen tímto pohledem nahlédl dovnitř. Za stolem z velkého kamene na druhém, menším, seděl jako na stoličce stařec tak ukoptěný, prorezavělý a zdrátovaný, až hrůza pohledět. Čelo měl na mnoha místech promáčknuté, oči se mu v důlcích protáčely s hlasitým skřípotem, stejně jako nepromazané klouby, ostatně jen drátům a provázkům vděčil za jakousi existenci, vedenou v úděsném bezproudí, což zřetelně dokazovaly rozházené kusy jantaru, jejichž třením tento nešťastník získával životadárný proud! Při pohledu na takovou bídu se Klapacius slitoval a už nenápadně sahal do měšce, když tu stařec, který ho teprve teď zahlédl zkaleným zrakem, vyvřískl:
"Tak jsi konečně přišel?!"
"Ano, přišel..." zamumlal Klapacius udiven tím, že je očekáván někde, kde vůbec nehodlal být.
"Až teď? Tak tedy zhyň, propadni se, přelámej si ruce, krk i nohy," povstal se strašnými skřeky staroch a vše, co leželo kolem něj, začal metat na užaslého konstruktéra. Když se konečně unavil a ustal, bombardovaný se ho začal vyptávat, čemu vděčí za takové uvítání. Stařec ještě chvíli broukal: "Kdyby ses přepálil a zasekl navždy, korozáku!" avšak po uklidnění se do té míry udobřil, že s funěním a zvednutým prstem, s občasným nadáváním a takovým jiskřením, že až páchl ozonem, mu těmito slovy vyprávěl svůj příběh:
"Věz, cizozemče, že jsem ze všech myslířů nejpřednější, ontologií profesionálně se zabývající, jménem (jehož lesk jednou přezáří hvězdy) Chlorian Teorit Klapostol. Narodil jsem se v chudé rodině a od dětství mě to táhlo k myšlení zkoumajícímu bytí. V šestnácti jsem napsal své první dílo s názvem Bohotrůn. Pojednávalo o obecné teorii aposteriorních božství; tato božství musí vesmíru dodělat pokročilé civilizace, protože - jak známo - je hmota prvotní a proto na počátku nikdo nemyslí. Na úsvitu dějin tedy vládne naprostá nerozumnost, a opravdu tomu tak je, stačí se podívat na vesmír, jak vypadá!" Tu se stařec hněvem zakuckal, zadupal a vysíleně pokračoval: "Prokázal jsem tedy nezbytnost dodělání bohů zezadu, když vpředu nebyli; každá civilizace, zabývající se intelektronikou, směřuje k vybudování Ultimativního všehomoucna čili rektifikátoru zla, tedy usměrňovače drah rozumu. V tomto díle jsem uvedl projekt prvního Bohotrůnu i charakteristiku činnosti, měřenou v bohonech. Tato jednotka všehomoucna vyjadřuje ekvivalent konání zázraků v okruhu miliardy parseků. Když tato práce vyšla mým vlastním nákladem, pospíchal jsem na ulici přesvědčen, že lid mě vyzvedne na ramena, ověnčí květinami a zasype zlatem, avšak nepochválil mě ani kulhavý kybernardýn. Víc udiven než rozčarován jsem usedl a napsal dvoudílné Kladivo na rozum, kde jsem vysvětlil, že každá civilizace má před sebou dvě dráhy, sama sebe buď naprosto utrápit nebo rozmazlit. Jedno i druhé činí tím, že pomalu požírá vesmír a předělává zbytky

hvězd na sedátka, kolíky, ozubená kolečka, tabatěrky a podušky, což plyne z toho, že vesmír nechápe a touží to Nepochopení nějak změnit v Pochopení a neustane, dokud nepředělá mlhoviny na stoky a planety na ložnice a bomby, přičemž má na mysli Nejvyšší ideu řádu, protože teprve vydlážděný, odkanalizovaný a zkatalogizovaný vesmír jí připadá přijatelný. Ve druhém díle s názvem Advocatus Materiaejsem vyložil, že rozumu je v důsledku lačnosti jen tehdy hej, když se mu podaří zotročit nějaký kosmický gejzír nebo roj atomů donutit ke tvorbě masti na pihy. Hned potom se vrhne na další úkaz, aby jej jako trofej zavěsil na pás vědeckých kořistí. Avšak i oba tyto skvělé svazky přijal svět mlčením; řekl jsem si tedy, že je třeba trpělivosti a trvání na svém. Když jsem tedy obhájil Vesmír před Rozumem, který jsem vyvrátil z kořene, stejně jako Rozum před Vesmírem, jehož nevina spočívá v tom, že Hmota se jen z nerozumu dopouští všelijakých hanebností, napsal jsem z náhlé inspirace Krejčího existence, kde jsem logicky dokázal, že spory filozofů jsou nesmyslné, protože každý má mít svou vlastní filozofii, ušitou na sebe jako kabát. Poněvadž i toto dílo uvítalo mlčení, vytvořil jsem ihned další; shrnul jsem v něm všechny možné hypotézy o vesmíru. První, podle které vůbec neexistuje, druhou, že je výsledkem omylu nějakého Tvůrce, který se snažil vytvořit svět, aniž měl potuchy, jak se to dělá, třetí, že svět je blouznění jistého Supermozku, který nesmírně zešílel, čtvrtou, že je to neobratně zmaterializovaná idea, pátou, že je to hmota kreténsky myslící - a jist sám sebou jsem očekával, že přivolám úporné spory, slávu, pokoření, nadšení, ověnčení, posléze i útoky a proklínání; a zase se vůbec nic nestalo. Můj údiv neznal mezí. Napadlo mě, že možná málo studuji díla jiných myslířů a když jsem je získal, po prostudování těch nejproslulejších, tedy Frenezia Nekňuby, Bulfona Štrudla, zakladatele školy štrudlistů, Turbuleona Kratafalka, Sféryho Logara i samotného Lemuela Lysého.

Avšak nenalezl jsem nic hodného pozornosti. Mezitím se má díla pomalu rozprodávala, domníval jsem se tedy, že je někdo čte, a pokud je čte, výsledky se dostaví. Zejména jsem nepochyboval, že si mě předvolá Tyran a bude požadovat, abych se jako hlavním tématem zabýval jím a hlásal jeho slávu. Důkladně jsem promyslel, jak mu odpovím, že pravda je pro mě vším a jsem připraven za ni položit život. Tyran toužící po chvále, kterou by mu můj důmysl poskytl, mi bude podkuřovat, zasype mě bohatstvím a když uvidí mou neústupnost, podnícen sofisty prohlásí, že pokud se zabývám vesmírem, měl bych se zabývat i jím, protože je fragmentem vesmíru. Já mu však na to rouhání plivnu a budu mučen, trénoval jsem tedy tělo, aby odolalo i tomu nejstrašnějšímu mučení. Dny a měsíce plynuly a tyran nic, zbytečně jsem se tedy na mučení připravoval. Pouze nějaký pisálek jménem Dusimil napsal ve večerním plátku, že jakýsi Chloriánek se zabývá žvatláním žvástů a žvanění v knize s názvem Bohotrůn čili Definitivní všehomoučno. Vrhl jsem se na své spisy a opravdu, tiskařským šotkem se do titulu dostalo č místo c. Nejprve jsem ho chtěl zabít, ale zvítězila rozvaha. Ještě přijde můj čas, řekl jsem si. Není možné, aby někdo sypal z rukávu dnem i nocí definitivní pravdy, z nichž tryská svit konečného poznání - a nic se nedělo! Přijde věhlas, přijde sláva, trůn ze slonoviny, titul Prvního Myslíře, láska lidu, odpočinek v tichém sadu, vlastní škola, milující žáci a jásající davy! Takové sny má totiž každý myslíř, cizozemče. Říká se sice, že jedinou jejich potravou je Poznání a nápojem Pravda, že netouží po pozemských statcích ani objetích elektritek, lesku zlata, řádových hvězd, slávě a chvále. To pokládej za báchorky, zámořský šlechetníče! Všichni touží po tomtéž a rozdíl mezi nimi a mnou je v tom, že já se ve své duševní velikosti k těm slabůstkám beze studu přiznávám. Avšak léta plynula a nikdo mě nenazval jinak než Chloriánek, Chloříček-šašíček. Když uplynulo čtyřicet let od mého zrodu, podivil jsem se, že už tak dlouho čekám na masový ohlas a nic se neděje. Usedl jsem tedy a napsal dílo o Enefercích, kteří jsou nejrozvinutějším národem vesmíru. Cože, ty jsi o nich neslyšel? Já také ne, protože jsem je neviděl a neuvidím, jejich existenci jsem totiž vyvodil čistě deduktivně, logicky, nutně a teoreticky. Protože - jak jsem dokazoval - jsou ve vesmíru civilizace různě rozvinuté, nejvíce jich musí být průměrných, středních, jiné se zase v rozvoji buď opozdily nebo předběhly. Když tedy vezmeme statistické rozložení, pak stejně jako v množině osob, v níž je nejvíc jedinců středního vzrůstu, jeden a pouze jeden z nich musí být nejvyšší, i ve vesmíru musí někde existovat civilizace, která dosáhla nejvyšší vývojové fáze. Její členové, Eneferci, vědí všechno to, o čem se nám ani nezdá. Ve čtyřech svazcích jsem tuto záležitost projednal, zruinoval se vydáním na křídovém papíru s portrétem autora, avšak i tato tetralogie sdílela osud svých předchůdců. Před rokem jsem ji přečetl od začátku do konce a slzel nadšením, tak je totiž geniální, tak srší absolutnem, že se to nedá ani vypovědět. Před padesátkou jsem se málem pomátl. Nakoupil jsem knihy

a časopisy myslířů, kteří užívají rozkoší a bohatství, abych se dověděl, co v nich je. Byla to díla o rozdílu mezi předkem a zadkem, o nádheře panovníkova trůnu, jeho sladkých opěradlech a spravedlivých nohách, traktáty o laskání půvabů, podrobné popisy toho i onoho, přičemž tam nikdo sám sebe nechválil, všechno se jaksi tak poskládalo, že Štrudl obdivoval Nekňubu a Nekňuba Štrudla, přičemž oběma holdovali Logarité. Vzrůstala rovněž chvála bratří Vyrvantů - z nich Vyrval vyzdvihoval Vyrvaná a Virvan Vyrvislava, ten zase Vyrvala. Když jsem studoval jejich díla, popadl mě jakýsi amok, vrhl jsem se na ně, mačkal je, škubal, dokonce i hryzal, až nářek skončil, slzy uschly a začal jsem psát dílo o Evoluci rozumu jako dvoutaktním jevu. Tam jsem dokázal, že bleďochy a roboty spojuje cyklický svazek. Nejprve v důsledku zapaření jílovitého slizu na mořském břehu vznikají klihově bílkové bytosti, nazývané proto Albumenti. Po staletích objeví, jak vdechnout ducha do kovu a nadělají si z automatů otroky. Po určitém čase se automaty od klihounů osvobodí a začnou experimentovat, jestli by se nedal vdechnout duch do sulcu a při pokusech s bílkovinou uspějí. Avšak syntetičtí bleďoši po milionech let se opět chopí železa a tak se to věčně střídá. Jak vidíš, vyřešil jsem věčný spor, zda byl první robot nebo bleďoch. Poslal jsem toto dílo Akademii, šest svazků v kůži, do jeho vydání jsem vložil zbytek jmění. Mám vysvětlovat, že krutý svět o něm pomlčel? Minula mi šedesátka, blížil se sedmý křížek a naděje na současnou slávu mizela. Co jsem měl dělat? Začal jsem myslet na věčnost, potomky, následující generace, které mě objeví a padnou přede mnou na kolena. Ale tak nějak se ve mně zrodily pochyby, co z toho vlastně budu mít, když nebudu? A v souladu se svým učením, obsaženým ve čtyřiceti čtyřech svazcích s poznámkami a dodatky, jsem zjistil, že absolutně nic. V duši mi vzkypělo i usedl jsem, abych napsal Testament pro potomky, abych je patřičně zkopal, poplival, obelhal, pomluvil a znevážil. Cože? Říkáš, že je to nespravedlivé, že jsem měl svůj hněv zaměřit proti svým současníkům, kteří mě neuznávali? Jenže, šlechetníče, až budoucí sláva každé mé slovo tohoto Testamentu ozáří, současníci se už dávno obrátí v prach, mám tedy metat kletby na nežijící? Kdybych jednal podle tvého, potomci by má díla studovali v poklidu a jen ze zdvořilosti vzdychali: "Ubožák! Jakým tichým heroismem prokazoval svou velikost! Oprávněně se hněval na naše předky a nám odkázal své životní dílo!" K tomu by došlo! Co tedy? Nejsou viníci? Idioty, kteří mě pochovali zaživa, má ochránit smrt před bleskem pomsty? Při tomto pomyšlení mě zalévá smír! Budou si má díla v poklidu užívat díky dobrému vychování, a kvůli mě kynout předkům? Toho se nedočkají!!! Přinejmenším je nakopnu z dálky, totiž z hrobu! Ať vědí ti, kteří budou mé jméno mazat medem a na mých portrétech zlatit aureolu, že právě jim přej u, aby se polámali, aby onemocněli těžkým přepětím, aby jim lebky rozežrala měděnka, protože dokáží jen práchnivinu na hřbitově minulosti vyhrabávat! Možná mezi nimi vyrůstá nějaký nový nesmírný myslíř, avšak oni, zaujati vyhledáváním pozůstatků korespondence, kterou jsem vedl s pradlenou, jej vůbec nezaznamenají! Ať tedy zřetelně vědí, že mé upřímné kletby a srdečný hnus jsou s nimi a mezi nimi, že je pokládám za vlezdohroby, mrtvopěsty, hyenisty, kteří se jen pasou na mrtvolách, protože nikdo z nich nedokáže poznat živoucí moudrost! Ať tedy vydáním mých sebraných spisů včetně onoho Testamentu, naplněného kletbami určenými právě jim, ti nekromanti, ti nekrofilové pozbudou uspokojení z toho, že z jejich rodu pocházel nesmírný mudrc, Chlorian Teorit dvou přízvisek to Klapostol, který o staletí dopředu vyběhl! Ať tedy při sidolování mých pomníků jim svítí vědomí, že jsem jim přál to nejhorší, co ve vesmíru je, a nenávist mých kleteb, zaměřená do budoucnosti, se vyrovná jen její bezmocnosti. A proto si přeju, aby věděli, že se k nim nehlásím a že mezi mnou a jimi je jen čirý hnus, který k nim cítím!!!"
Marně se snažil Klapacius uklidnit vřeštícího starce. Ten při posledních slovech vyskočil, zahrozil pěstí budoucím pokolením, s ústy plnými silných slov, bůhvíjak během tak chvályhodného života nabytých, zuřivý a zsinalý zadupal, zaryčel, zablýskl a padl tímto cholerickým přepětím mrtev k zemi. Klapacius, bolestně zarmoucený takovým nemilým obratem událostí, usedl na balvan, vzal Testament a počal jej číst, avšak v houštině epitet, dedikovaných budoucnosti, se mu už na druhé stránce zatmělo před očima a na konci třetí si musel otřít náhle zpocené čelo, protože ve ctnosti zemřelý Chlorian Teorit podal důkaz hnusolálie, v celém vesmíru nepřekonatelné. Tři dny s očima vyvalenýma četl Klapacius ono documentum, až se zamyslel: má je pro svět objevit nebo zničit? Dodnes tak sedí a rozhodnout se nemůže...<

Když stroj domluvil a odešel, řekl král Genialon: "Vidím v tom zřetelnou narážku na placení, které se

blíží, protože po noci krásně probájené úsvit nového dne do jeskyně nahlíží. Pověz mi proto, můj milý konstruktére, čím a jak chceš, abych tě odměnil?"
"Pane," řekl Trurl, "uvádíš mě do rozpaků. Ať požádám o cokoli, pokud to dostanu, budu možná litovat, že jsem nechtěl víc. Současně se nechci dotknout Vaší Výsosti přehnanými nároky. Ponechávám tedy výši honoráře vašemu uznání..."
"Budiž," souhlasil král. "Vyprávění byla skvělá, stroje vynikající, a proto nevidím nic jiného, než ti darovat největší poklad, který bys určitě nevyměnil za jiný. Daruji ti zdraví a život, což je podle mého přiměřená odměna. Každá jiná by mi připadala nedůstojná, protože zlato nevyváží pravdu ani moudrost. Žij tedy ve zdraví, příteli, a dále skrývej před světem pravdy, které jsou pro něj kruté, tím, zeje vložíš mezi bajky."
"Pane," užasl Trurl, "opravdu jsi mě původně chtěl zbavit žití? To měla být má odměna?"
"Vylož si má slova, jak chceš," pravil král. "Pokud jde o mě, beru to tak: kdybys mě jen pobavil, má štědrost by neznala mezí. Učinil jsi víc, a žádné bohatství proto nemůže vyvážit tvé dílo; tím, že ti poskytuji další možnost k činnosti, kterou sluješ, nemám pro tebe větší odměnu..."

přeložil Pavel Weigel
ilustroval Martin Kubáč